

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2-40
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40— franci
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis co tă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Sărbătoarea noastră.

Nu ne facem iluzii. Avem deplină intuiția situației noastre prometeice: una din bisericile noastre naționale pironită pe stâncă imperialismului unguresc, cealaltă pândită de săgețile aceluiaș Olimp blestemat, care a jurat pierzarea surorii ei. Cu pliscul otrăvit, vulturul vrășmaș a prins să sfășie din trupul viu al bisericii noastre unite... In jurul nostru aceiaș singurătate ca în jurul eroului mitologic, — acolo în pustietatea stâncilor din Caucaz.

Am crezut că mai avem asupra noastră brațul protector al monarhului, cu scutul intereselor adevărate ale monarhiei — și, am crezut, că tiara papei dela Roma e o garanție și pentru sfîntenia drepturilor noastre. Dar ne-am trezit, fără de veste, singuri, — părăsiți. Părăsiți până și de regatul fraților noștri, cari n'au puteri — ca odinioară Hercul — să răsucescă gâtul vulturului și să ne înalțe în Olimp — îmblânzind mânia lui Zeus...

Să nu ne facem însă nici temeri. Să învățăm din nou povăța minunatei povești a lui Prometeu, cel ce a coborît pe pământ simbolul adevărarilor eterne: ostașii adevărului nu pier. Ostașii adevărului înving, oricât de mari torturile la cari sunt supuși vremelnice. Bisericile noastre, au și ele vina eroului mitologic: aprind în sufletul neamului românesc din Ungaria scânteia cerească a conștiinței naționale. Și poate să se repeadă furtunoasă sgriciporoaica duhului celui strein de firea adevărului, — carnea sfășiată din trupul lor viu va crește peste noapte la loc. Intocmai ca Hercul — adevărul va sosi în cele din urmă, ca să împlinească porunca...

Vom mai tresări încă de durerile săgeților otrăvite, — inima acestui neam va mai sângera de mușcătura vulturului hain, vom simți totuși în conștiința noastră făgăduința izbândeii. Ochii noștri nu se vor împăingeni și vom privi mereu, țintă, spre soare. Oricât de mare pustiu în jurul nostru și oricât de încălcate de copita potrivnicului bunurile noastre naționale, sufletul nostru se gătește de sărbătoare. Conștiința izbândeii noastre de odată va aprinde mereu semnurile ale puterii noastre de viață.

Și un semnal plin de măreție și strălucire va aprinde chiar mâne și chiar aici, în preajma potrivnicilor ce vor să ne impresoare cu zăbranicul morții. Măne, acest mare și înfloritor ținut românesc, ținutul Aradului are o întreită sărbătoare. Se va sfînti cea dintâi cărămidă a așezământului

de cultură românească, menit să lămuirească chemarea superioară a femeii române în aceste părți. Se împlinește un vis de aur visat de atâtea generații de mame române, se încoronează un nesfârșit șir de nobile silințe, cari au animat generația generoasă a femeilor contimporane și se aduce, în sfârșit, cel mai frumos omaj, marelui spirit al lui Vasile Stroeescu, care a ajuns azi un simbol de îndemnuri și datorii naționale pentru noi.

Ca un șoim al aspirațiilor noastre va roti apoi asupra acestui ținut românesc, acel care *din sbor* a secerat pe seama neamului nostru laurii de onoare ai progresu-

n'a plutit până astăzi, din reprezentanții neamurilor din Ungaria, decât reprezentantul nostru, șoimul adevărat al Carpaților...

Și tot mâne vom putea să salutăm cu întreagă căldura înțelegerii noastre pe solii artei românești, pe cei mai noi vestitori ai bogăției sufletului nostru, pe bursierii societății noastre pentru teatru. Arta, această floare de farmece a sufletului omenesc, va înnoia în mirezmele ei toată splendoarea întreitii noastre sărbători de mâne.

Pentru izbânda zilei de mâne societatea românească din Arad și împrejurime a desfășurat o muncă cu adevărat uriașă. De zece zile și mai bine serbările noastre au ajuns să fie, nu numai pentru noi, ci și pentru streini, aproape singura preocupare. Svonul întinselelor lucrări de pregătire a umplut întreg ținutul și niciodată streinii n'au simțit mai vie acea nedeslușită stare sufletească care te stăpânește în fața unui potrivit crezut sleit de forțe răsărind c'o nevăzută exuberanță de viață și putere.

Am lipsi dela datoria noastră, dacă n'am face acum, în ajunul sărbătorii noastre, — când în partea lor cea mai însemnată, silințele depuse de societatea noastră românească au luat un sfârșit plin de făgăduințe, — constatarea, că, în ciuda viscolului care a răscoluit unitatea și armonia în sânul acestei societăți, rezistența ei morală a fost cu mult mai viguroasă decât să nu fi putut readuce în scurtă vreme stările de binecuvântată și rodnică activitate, reclamate de principiul primordial al oricărui succes în luptă: de principiul solidarității. Grație solidarității restabilite între noi, acest falnic ținut românesc poate să dea iarăș o probă de vitalitatea lui nesecată și încă una poate mai viguroasă decât în trecut.

Dar, poate, tocmai din strălucirea serbărilor de mâne, să înțelegem câștigul moral al frământărilor prin cari am trecut. A fost, poate, porunca unei legi superioare să trecem prin acel foc purificator. Și ne aducem aminte, tot din mitologie, de un simbol plin de mister și — plin de-o adâncă și totuș atât de clară semnificație: ne aducem aminte de paserea Phoenix, care a fost consacrată nemuririi (Soarelui) și care se ardea din răstimp în răstimp singură, ca din cenușa sa să întinerească mereu...

lui modern. In rotiri majestoase și îndrăznețe va desena mâne Vlaicu spirala speranțelor noastre de înălțare, aici la frontierele răsăritene ale atâtor neamuri mari.

Vor înțelege ceice ne vor pierzarea națională, că zadarnice sunt eforturile lor sisifice de-a ridica petroiul inerției lor de rasă până în sferile acele înalte, în cari

Liniste in politica. Odata cu sosirea caldu-
rilor mari, viata politica atat de sbuciumata lu-
nile trecute, a intrat intr'un stadiu de dormi-
tare. Barbatii politici se recreiază pe la bai, iar
ziaristii, obositi si ei de munca din lunile tre-
cute, in zadar caută in lumea politica un mo-
ment mai insemnat, demn de inregistrat. Nu le
rămâne alta decât să exploateze pe coloane, ba
chiar pe pagini intregi senzatiiile zilei din viata
socială, care totdeauna iarna-vara, își are mo-
mentele ei, când tragice când comice, demne
de a fi trecute in coloanele ziarelor.

Retragerea unei opreliști. Nu de mult i-s-a
detras marelui izar vienez „Zeit” debitul postal
in Ungaria sub cuvânt că servește politica des-
tructivă a opoziției. Suntem informați că mini-
strul de comerț a retras acum această opreliște,
după ce s'a convins că aceea nu avusese nici un
rezultat, fiindcă „Zeit” venia și mai departe in
tară — in plic.

Situația in Croația. Mai multe ziare din Vie-
na scriau zilele trecute că la toamnă va fi resta-
bilită constituția in Croația când se vor escrie
și alegeri noi. Spre a lămuri opinia publică, un
colaborator al lui „Neue Freie Presse” s'a a-
dresat in această privință ministrului croat Io-
sipovich care a declarat că, indata ce împreju-
rările vor permite, comisarul regesc va fi ab-
solvat din postul său, iar după actul acesta va
urma îndată numirea noului ban, convocarea
dietei, cu un cuvânt restabilirea stării constitu-
ționale in Croația. Toți factorii cari știu aprecia
bunele raporturi între Ungaria și Croația, tre-
buie să dorească acest lucru — a spus mini-
strul. Svonurile ce s'au lătit in timpul din urmă
cu privire la această chestiune, sunt însă pre-
mature.

Ministerul de externe in audiență. Ministrul
comun de externe, contele Berchtold va pleca
in una din zilele următoare la Ischl spre a se
prezenta in audiență la Maj. Sa. Ministrul va ra-
porta monarhului asupra hotărârilor ce s'au luat
in consiliul de miniștri ținut zilele trecute in
Viena.

Necunoscutul.

De I. Broșu.

Trebuie să mărturisesc, că nu mi place să
schimb bucurosi locuința. O fi prejudiciu, sau
frică motivată, nu știu. Sau numai teama de ne-
cunoscut?

De ce nu te-ai deslipi in urma urmelor de o
cameră? Cum se face că, patul, in care ai dormit
un an, sau doi, sau trei, posedă un farmec mai
dulce decât toate celelalte din lume? De ce masa,
la care noapte de noapte, ți-ai concretizat in
cuvinte, sentimentele cari te preocupau, te ține
legată de ea? Pentru ce proprietărea veche
e mai simpatică decât altele? De ce? de ce?

Am simțit o tristete nemărginită, atunci când
am fost necesitat să mi părăsesc locuința.

Cu toate păcatele și neajunsurile ei, și tot
ți-e scumpă...

I iubesti parfumul misterios ascuns in toate
unghiurile; I iubesti bucățelele de hârtie pe cari
tu le-ai scris și le-ai aruncat tu jos; iubesti pra-
ful îngrămădit sub dulapurile vechi; ți-e drag
paiangenișul tesut in unghiuri; iubesti pendula;
iubesti raza de soare ce intră avară prin geam;
cu un cuvânt tot, tot, tot.

Cine este in stare să susțină, că altă locuință
n'ar fi și mai luxoasă, și mai luminoasă, și mai
bună?

Nimeni! nimeni!

Dar dacă nu ți place? Dar dacă nu te chiamă?

Conflictul universitar.

— Cultura împotriva politicei. —

De două luni de zile lumea politică și uni-
versitară din România este preocupată de un
foarte acut conflict universitar, care cu toată
acalmia impusă de vacanțe, începe să ia pro-
porții nebănuite.

Este vorba de „cazul” d-lui profesor I.
Bogdan, noul rector al universității din Bucu-
rești a cărui numire in această demnitate
trece prin peripeții din ce in ce mai neaștep-
tate.

Nu sunt două săptămâni de când „Româ-
nul” anunța cu o legitimă satisfacție confir-
marea ca rector a d-lui Bogdan și iată că tre-
buie acum să anunțăm că va fi revocat, dacă
nu chiar că a și fost revocat până acum.

Fără a depăși limita de obiectivitate ce
ziarul nostru și-a impus față de frământările
politice interne ale fraților din România, vom
da in cele ce urmează, oarecare lămuriri asu-
pra acestui caz, care prezintă o semnificație
deosebită, pentru viața politică și culturală
din Tară.

Mai întâi trebuie să spunem că ceea ce se
petrece cu d. Bogdan, nu este un incident
personal datorit unei simple întâmplări, ci
este *efectul* unei lungi serii de ingerințe ale
politicei de partid in viața universitară.

Persoana d-lui Bogdan in această impre-
jurare nu are alt rol de cât acela de a fi pro-
vocat o criză care exista de mult in stare la-
tentă.

O rezumare a peripețiilor actualului con-
flict universitar este foarte convingătoare in
această privință. Dar pentru a înțelege ade-
vărata lor semnificație este nevoie de câteva
lămuriri asupra neajunsurilor de ordine mora-
lă care bântuie universitățile din Roma și ca-
re nu sunt cunoscute tuturor cetitorilor ace-
stui ziar.

De zeci de ani politica de partid stăpâ-
nește in toată voia universitățile din Româ-
nia. Se știe că cele două universități române
se bucură de dreptul de a trimite câte un re-

prezintant in senat. Pentru cucerirea celor
două mandate de senator, partidele politice
din România, prin membrii lor care sunt d-nii
profesori înregimentați in cluburi, poartă cele
mai pătimașe lupte.

Dar lucrurile nu se opresc aci. In goana
lor pentru a pune stăpânire pe orice elemnt
de forță și de influență de orice categorie ar
fi, partidele politice, se amestecă direct și in
recrutarea personalului dirigent și profesoral.
Alegerea unui rector, a unui decan a unui pro-
fesor chiar, este considerată ca o chestiune
de amor propriu pentru izbânda fiecărui parti-
d. Pentru asemenea alegeri se fac agitații și
presiuni cu totul nepermise; de multe ori o
asemenea alegere este fixată la cluburi și
pentru realizarea ei se fac carteluri politice
in bună regulă.

Din cauza acestei acțiuni a partidelor se
întâmplă să suferă in chip direct însăși învâ-
țământul universitar. Astfel pentru înzestrarea
cursurilor și a seminarelor cu cele necesare,
d-nii profesori sunt nevoiți să aștepte, de mul-
te ori, ani de zile până se duce un ministru
care nu-i agreează spre a veni altul.

Dar acest rău, care in ultimul timp, a
ajuns până la limite nebănuite, nu putea ră-
mâne fără de o reacțiune.

Cu tot amestecul politicei la numirea pro-
fesorilor, in universitățile din București și din
Iasi, se găsesc o sumă de elemente de înaltă
valoare culturală și morală, ridicate prin
munca și talentul lor și impuse in situația lor
de către conștiința culturală a opiniei publice.

Aceste elemente dedicate preocupărilor
culturale și științifice au înțeles că, dacă lu-
crurile vor fi lăsate a urma astfel, se va ajun-
ge cu timpul la o complectă anihilare a rolului
universității in viața neamului. Din rândurile
lor nu odată au pornit accente de protestare
împotriva amestecului politicei in universita-
te. Pe măsură ce ingerințele politicianilor s'au
mărit, in sufletul acestor elemente, a crescut
și dorința de emancipare de sub această in-
fluență funestă.

Curentul reprezentat de acești d-ni profe-
sori și-a găsit expresiunea in d. profesor Ioan
Bogdan.

departe. Acesta e formularul. Il știu deja pe de
rost și il recitez la siguranță, ca credeul. Sunt
dificil și pace!

Obicinuesc apoi și altceva. Cotesc din fir in
păr toate petecutele de hârtie rămase dela alții,
intocmai ca un spion. E o însușire și bună și
rea: cum o iai.

A doua zi, indata după mutare, am aflat in
masa de scris a noului domiciliu, un interesant
document. Dă mi voie, iubite cetitor, să l reproduc
din cuvânt in cuvânt.

„Azi, după masă, am întrebat pe proprietă-
reasa, pe vecina mea unde locuiai, dacă ai ple-
cat? Am primit un răspuns afirmativ.

Dealtfel, ca să fiu sincer, chiar eu însu mi pre-
supuneam lucrul acesta. Să vezi de ce. Aveam
parcă o presimțire stranie. Fiind pe jumătate
adormit, in fiecare dimineață eram obicinuit să
aud zgomotul jaluziilor dela fereastra d-tale, pe
cari le ridicai regulat, aproape la acelaș timp,
și foșnetul ușor al perdelelor de creton, când
le dai la o parte...

Uite... cu toate că nu ne vorbeam niciodată
unul altuia, și eram ferm decis să te uit, dar
lucrurile acestea mă calma. O speranță nedefinită
mi amăgea zi de zi sufletul! Incepând de alal-
tăieri, însă jaluziile verzi stau nemișcate, nu
mai aud foșnetul perdelelor și nu mai văd seara
lumina potolită reflectându-se pe grilajul balco-
nului...

E atât de tristă liniștea asta!

D. Ioan
decan, timp
București.
mai mult d
cul Junime
din partid,
libertatea c
numai in f
versității d

Zelul d
ție, înțeleg
invățământ
rintească f
mâne i-au
lor săi și r

Cu un a
caracter, d
cerce reac
tice de par
care a făcu
nilor săi, p
rector.

Iată ac
candidaturi

Alături c
independent
garea politi
datura și d
tași ai parti
tau pe votu
partidelor d

Inainte d
dati, s'au in
mânând ca
crede de cu

Di Bogda
emancipare
tidelor politi
sitari cari f
seama de pr
tate, din cau
sânul ei, s'a
cești domni
să satisfacă
vinși că nici
rării acestui
că dl Bogda
obține astfel

Urmând
extraordinar
un angajam
partid, a ob
ția pentru ca

Nu ți dai
gândul, și că

Dincolo c
tea, simt ac
asemenea ac
suflet. Toate
și când nu le

Chiar și s
prin perete,
durere. Imi
departe, să
poți oare im
zilnic acele
atâtea amint
vreau să ple
acest mister
mea!

Fotografia
masă, ca pe
suferinții ma
Insa ea mă
nu!... Dimpo
cât sunt de r
e. Singur!

E adevăr
țuit și ne-am
acela însă, c
mi se părea,
părtare totuș

Când mă
și cerc să in
in inimă, sim

D. Ioan Bogdan a condus, în calitate de decan, timp de 14 ani facultatea de litere din București. Inscris în partidul conservator, mai mult din cauza relațiilor literare cu cercul Junimeii, fostul decan, deși nu se retrăsese din partid, a știut să-și păstreze în totdeauna libertatea de acțiune, pe care a întrebuințat-o numai în folosul facultății ce dirija și al universității.

Zelul dezvoltat de d-sa în această situație, înțelegerea superioară a nevoilor înaltului învățământ universitar și condescendența părintească față de neajunsurile studenției române i-au asigurat simpatiile tuturor colegilor săi și recunoștința unanimă a studenților.

Cu un asemenea trecut și cu un asemenea caracter, d. Bogdan era ca și chemat să încerce reacțiunea împotriva împietărilor politice de partid în universitate. Aceasta încercare a făcut-o d-sa în urma stăruinței prietenilor săi, prin candidarea la demnitatea de rector.

Iată acum în esență peripețiile acestei candidaturi:

Alături cu dl prof. Bogdan, care candida ca independent, sprijinit de profesorii cari cer alungarea politiceii din universitate, și-au pus candidatura și dd. Toma Ionescu și C. Disescu, fruntași ai partidului conservator democrat, cari contau pe voturile tuturor profesorilor membri ai partidelor din opoziție acum coalizate.

Înainte de a se face alegerea, cei trei candidați, s'au înțeles să figureze pe aceeași listă rămânând ca ministrul să confirme pe cine va crede de cuviință.

Dl Bogdan prezintându-se în numele ideii de emancipare a universității de sub influința partidelor politice, o parte dintre profesorii universitari cari fac politică militantă dar care-și dau seama de prejudiciile ce decurg pentru universitate, din cauza ingerințelor acțiunii de partid în sânul ei, s'au simțit îndatorați să-l sprijine. Acești domni profesori, dorind însă în același timp să satisfacă și disciplina de partid și fiind convinși că nici șeful lor nu ar fi împotriva înlăturării acestui rău din universitate, au emis ideea că dl Bogdan să-i dea lămuririle cuvenite și a obține astfel autorizarea de a fi votat.

Urmând acestei dorințe, care nu are nimica extraordinar în sine, dl Bogdan, fără a face *nici un angajament politic*, fără a se înscrie în alt partid, a obținut acest sprijin, numai cu condiția *pentru care luptă și dsa*, că atâta timp cât va

fi rector *nu va sprijini și nu va fi instrumentul nici unui partid.*

Au urmat alegerile, care au dat dlui Bogdan majoritate de voturi fiind astfel numit și confirmat de către dl ministru.

Până aici nimica anormal.

De îndată ce s'a văzut însă că cel confirmat nu este omul nici unui partid, intențiile bune care plătiseră un moment la suprafață s'au scufundat și patima politică își făcu din nou apariția, mănuiind toate armele fără de alegere.

Presă partidelor politice obișnuite a vedea într-o neizbândă a candidatului lor, o înfrângere a partidului, începu atacurile, făcând dlui Bogdan o pricină de acuzare din faptul că nu aparține nici unui partid și cerându-i pe un ton foarte dușmănos să explice din ce grupare politică face parte.

O coincidență foarte explicabilă a făcut că profesorii care duc lupta aceasta să fie mai ales din acele facultăți, care prin natura lor permit și o activitate extrauniversitară, de multeori mai însemnată decât cea universitară. Astfel este facultatea de medicină și mai ales cea juridică, de unde se recrutează și elementele de căpetenie ale politiceii de partid.

Împotriva acestor acuze dl Bogdan a venit cu o scrisoare prin care declară: că nu a înșelat nici un partid politic; că a rămas membru al partidului conservator; că a solicitat voturile aceluia dintre profesori cari sunt pentru izgonirea politiceii din universitate, izgonire la care se poate ajunge mai ales prin profesorii cari își fac din catedra lor singura preocupare.

Această scrisoare a servit pentru noui atacuri.

Decanii facultăților de drept, de medicină și de științe toți fruntași ai partidului conservator democrat declarându-se jigniți și-au înaintat demisiile.

A urmat o nouă scrisoare din partea dlui Bogdan, dar adversarii săi, hotărâți să-l răstoarne cu ori ce chip au stăruit în demisiunea lor lipsind neconștient dela ședințele senatului universitar.

Astfel senatul universitar neputându-se întruni în numărul cerut de regulament, dl Bogdan, a fost pus în imposibilitate de a-și îndeplini serviciul și pe baza noii legi a învățământului universitar care prevede că membrii cari lipsesc dela datorie să fie considerați ca demisionați, a cerut revocarea lor și instituire de noui alegeri în locul lor.

Dl ministru însă, care are nevoie de acest senat universitar pentru numiri ce trebuie făcute până la toamnă, a judecat că e mai bine să revoc pe d. rector.

Această revocare s'a părut cu atât mai ușoară cu cât d. Bogdan prin manifestările sale, a dat

cu prisosință dovadă că nu poate fi *utilizat* de nici un partid și că astfel va rămâne fără de sprijin. Sub acest raport soluția dlui ministru politicește pare foarte nimerită. Având a scăpa guvernul înainte de toate de agitație, dsa, s'a gândit că nu poate face aceasta, decât prin satisfacerea opoziției, singura care e considerată că poate patrona o mișcare primejioasă pentru guvern.

Și de sigur dacă actuala încurcătură universitară ar fi fost datorită ambiției personale a dlui Bogdan, prin această revocare, lucrurile s'ar fi aplanat; conflictul universitar ar fi luat sfârșit iar dl Bogdan, zdrobit de organizațiile puternice ale partidelor, nu avea decât să mediteze asupra primejdiei la care se expune un singur om, când îndrăznește să dispute forțelor politice locuri jinduite de ele. Dar lucrurile nu s'au isprăvit aici.

A doua zi după anunțarea hotărârii de revocare, a apărut un comunicat publicat și în „Românul” nr. 141 din 27 Iunie, însoțit de documente pline de surpriză, prin care un nr. de 30 de profesori universitari își manifestau solidaritatea față de dl Bogdan afirmând hotărârea neștrămutată de a lupta pentru alungarea politiceii din universitate, iar dl Bogdan se retrăgea din partidul conservator.

Cum vedem „cazul” d-lui Bogdan se complică.

Împotriva arbitrarului partidelor care voesc să silească universitatea a se înclina tutelei lor, prin încurajarea grevei împotriva rectorului ales în deplină legalitate, o seamă de profesori au pășit cu energie, cerând înlăturarea acestui amestec.

Majoritatea acestui grup al emancipării universitare este formată din profesori care și-au făcut din catedră cea mai de seamă preocupare și care în afară de exercițiul îndatoririlor profesoriale și de cercetarea problemelor specialității lor nu caută alte satisfacții.

Sunt deci elemente care prin natura situației lor sunt sustrate influenței partidelor.

Grupa contrară este formată din profesori care pe lângă catedră au și alte ocupații, mai ales pleoaria și care prin relațiile lor sociale gravitează mai mult spre politică.

Astfel dar începe să se desemneze o luptă energetică a culturii pure împotriva politiceii de partid.

Care va fi rezultatul acestei lupte?

Nu putem ști.

Nu-ți dai seama cât mă tulbură chiar numai gândul, și cât mă face de nenorocit.

Dincolo de peretele subțire care ne despărțea, simt acum ca un gol îngrozitor și pustiu, asemenea aceluia ce mi s'a deschis ucigător, în suflet. Toate, îmi par străine și necunoscute, ca și când nu le-aș fi văzut niciodată.

Chiar și sunetul produs de pendula ce-o aud prin perete, mă rănește azi, și mă face să simt durere. Îmi vine să fug de acasă, să mă duc departe, să nu mă mai reîntorc niciodată. Îți poți oare imagina, cât de greu îți vine să vezi zilnic acele lucruri, de cari te leagă atâtea și atâtea amintiri duioase? E îngrozitor. De aceia vreau să plec... Numai atunci când ai cuprins acest mister, vei pricepe pe deplin și durerea mea!

Fotografia ți-am așezat-o de acum iar pe masă, ca pe un altar. Ea mi-a devenit în clipele suferinții mai scumpă decât totdeauna, e drept. Însă ea mă poate oare și mângăia? O nu!... nu!... Dimpotrivă, mi-aduce aminte totdeauna cât sunt de nefericit și de singur, singur... Asta e. Singur!

E adevărat. În ultimul timp ne-am disprețuit și ne-am urit ca niște dușmani. Eu am fost acela însă, care a suferit. Am suferit, deoarece mi se părea, că în felul acesta sunt și din departare totuși mai aproape...

Când mă întorc acum seara, târziu, acasă, și cerc să intru, simt deodată o groază nebună în inimă, simt că trebuie să pierd la urmă min-

tile. Am impresia, că primul pas ce l-aș face în spre cameră, m'ar prăbuși într'un abiz fără fund și necunoscut. Necunoscut. Acum abia am înțeles rostul acelei noțiuni teribile, căreia i se spune: necunoscutul. Când îl simt, mă cuprind groaza, mă cutremur... Când am voit să mă conving de realitatea plecării d-tale, am stat mai mult de o oră la îndoială. Așa mi se părea de straniu răspunsul, pe care așteptam să-l primesc mai mult decât sigur...

Am rămas singur, singur, singur în lume. Nici când n'am viețuit sentimentul acesta mai limpede, nici când n'am stat mai aproape față în față cu teribilul necunoscut, decât azi. E ca o pasere uriașă, ce mă amețește cu ghiarele. Da, da... trebuie să plec și dacă nu mi va succeda, poate chiar să mă sinucid!

Florile de pe balcon îmi fac nespun de rău. Dacă le duceai împreună, poate nu mă durea atât de mult.

P. S. Azi l-am văzut pe domnul M. L. Nu-l disprețuiesc, deoarece am ținut la el și țin și azi. Dar sunt prea mândru decât ca să-l întreb ceva despre plecare...

A. Severeanu.

Lăsați să-mi cadă din mână hârtia îngălbenită, pe masă. Am văzut îndată, că aceasta trebuia să fie sau o copie uitată, de pe o scrisoare trimisă, sau simplu numai un conceput ce n'a fost expedit niciodată.

Câtă durere înăbușită și câtă simțire cuprindeau șirurile acestea. Erau par'că izvorite

chiar din sufletul meu. Ele îmi înfățișau noua mea locuință într'o lumină străină și misterioasă.

O ceti a doua oară.

Cine putea fi oare A. Severeanu? Probai oarecum să mi-l imaginez, cum cum va fi fost. Mi-l închipuiam sentimental, înalt, cu ochii buni și dulci, cu părul negru, cu trăsăturile feții regulate și nobile. Buzele lui trebuie că erau roșii ca hiacintul. Îl vedeam clar în toată ființa sa.

Dar cine va fi fost femeia pe care a iubit-o? O sumedenie de întrebări îmi năvăliră în minte. Din ce țară va fi fost? Unde a plecat? Ce ochi a avut, ce păr, ce talie? Fost-a ea oare brunetă sau blondă? Era o femeie ca toate, sau altfel, una extraordinară, interesantă, exotica? L-a iubit sau nu? Și dacă l-a iubit, de ce a plecat așa deodată și fără să-i spună nimic? De ce? De ce? Cu toate că se urau unul pe altul, dar în ura aceia imensă era imposibil să nu fie și o picătură de iubire? Cine știe? Cine știe? Poate că de-aș afla cel puțin cine e M. L. tot aș avea un oarecare punct fix...

Mă cuprinse fără veste o melancolie adâncă. Mi-adusei aminte într'o fulgerare de multe din viață. Aceiaș durere, la care apela A. Severeanu în scrisoare, aveam impresia a o simți și eu.

O da... iubirea nici când nu este în adevăr mare, până ce n'a trecut prin botezul suferinții. Numai prin durere biruește și se apoteozează. Iar când încetează, dincolo de ea ce este? Cine știe? Poate...

Necunoscutul!...

Ceeace putem afirma este că grupul anti-politicianilor este hotărât să reziste cu ultima energie după cum se poate vedea și din următorul comunicat apărut în „Universul” cu data de Miercuri 27 Iunie st. v.

Criza universitară.

Suntem autorizați să anunțăm că îndată ce va apare în „Monitorul Oficial” decretul pentru revocarea dlui Bogdan din calitatea de rector al universității, patru membrii din senatul universitar, partizani ai dlui Bogdan, vor demisiona. Aceasta spre a protesta împotriva hotărârii luate de d. ministru Arion, hotărâre pe care cei patru membri senatori o consideră ca ilegală și nedreaptă.

Ori cum ar eși lucrurile însă această reacțiune împotriva politicii de partid, pe noi nu poate decât să ne bucure. Ea este un semn că în viața națională din România încep să apară curente de renovare, care chiar dacă pentru moment vor fi biruite, vor trebui în cele din urmă să triumfeze.

Cât pentru d. Bogdan care a avut norocul să concretizeze un asemenea curent, în sânul celei mai înalte instituții culturale a neamului, ori-cum se va alege cu demnitatea lui de rector, noi nu putem decât să-l felicităm. Căderea d-sale nu poate însemna decât începutul unei biruințe morale.

Scrisori politice.

Paris, 10 Iulie.

Tochmai într'un articol trecut spuneam că în politică toate întorsăturile sunt posibile și nimic nu trebuie să ne surprindă. Iată un fapt care confirmă această afirmațiune:

D'abea a trecut câteva zile dela întrevăderea dela Port-Baltic dintre împăratul Wilhelm II și țarul Nicolae, d'abea s'a recules presa germano-austriacă după bucuria ei de această întrevădere pe care o consideră ca un triumf al politicii germane, și o întorsătură nouă ce a luat tochmai zilele acestea *politica italiană* vine să strice dispoziția de mulțumire a germanilor. Ziarul „Daily Graphic” din Londra, cunoscut ca un organ serios anunță că Anglia, Franța și Italia au încheiat o *înțelegere* („entente”) cu privire la interesele lor din marea Mediterană.

Chiar din sursă germană se recunoaște că această știre a ziarului englez corespunde adevărului și că înțelegerea aceasta anglo-franco-italiană se va încheia în mod formal imediat după terminarea războiului italo-turc. Se înțelege dela sine că știrea a produs o adâncă indispoziție la Berlin și la Viena și ziarele din aceste două capitale nici nu ascund nemulțumirea lor contra Italiei, care este direct acuzată că trădează Tripla-Alianță.

Este îndreptățită nemulțumirea opiniei publice germane? Are înțelegerea dintre Anglia, Franța și Italia o importanță așa de mare? — acestea sunt chestiunile ce se pun acum.

Întâi de toate, din punctul de vedere al corectitudinii de drept internațional, Italia nu poate fi acuzată cu nimic. Chiar Bismarck a admis principiul ca un stat, care este legat

printr'o alianță cu alte state, să poată încheia *înțelegeri*, în mod cu totul independent de alianță, cu oricare alt stat. Acest lucru l'a făcut chiar Germania încheiând de repețe ori înțelegeri cu Rusia, l'a făcut Franța și l'a făcut Rusia și Austro-Ungaria. . . De ce nu i-ar fi permis Italiei să useze și ea de acest drept care convine așa de bine în aceste momente intereselor sale?

Cu toate acestea înțelegem ușor indispoziția blocului german. Politica independentă a Italiei în marea Mediterană jenează pe germani, obișnuți în timpul din urmă să joace rolul de tutori ai Italiei. Pe lângă aceasta faptul că Italia se apropie de Franța și de Anglia trebuie să deștepte neîncrederea Germaniei și Austro-Ungarei, cari se conving din ce în ce mai mult că rămânerea Italiei în Tripla-Alianță este cu totul problematică.

Înțelegerea aceasta, în care Franța și Anglia vor avea, fără îndoială, primul cuvânt, va forma un nou grup de interese și o *noună grupare de forțe* care nu va întârzia să se ciocnească de acelea ale Triplei-Alianțe. În curând situațiunea Italiei va deveni, în modul acesta, echivocă și ea va trebui să se decidă pentru o parte sau alta.

Ce va face atunci Italia? Văzându-și interesele sale din marea Mediterană, — și *aci* este grosul intereselor italiene, — asigurate prin înțelegerea cu Franța și Anglia, puterile dominante în Mediterană, ea nu-și va mai bate mult capul cu Tripla-Alianță, dela care nu va mai avea ce câștiga. Din potrivă: alianța cu blocul german va deveni pentru Italia o povară neplăcută și cu totul inutilă. Ea va scutura această povară spre a-și recăpăta *libertatea de acțiune* de care are încă nevoie și pe care poporul italian o dorește așa de mult.

Presa naționalistă franceză agită în momentul de față cu o energie demnă de admirat, pentru sporirea și perfecționarea armatei franceze. Faptul că Germania a ridicat contingentul forțelor sale pe uscat dela 595 mii de combatanți, *în timp de pace*, la 670 mii de oameni a alarmat opinia publică patriotică din Franța și acum atât presa cât și cercurile politice conducătoare sunt preocupate de chestiunea de a da un răspuns la măsurile luate de Germania.

Este foarte caracteristic ce scrie ziarul „L'Écho de Paris” în această privință: Iată ce spune acest organ:

„E timpul suprem ca să reacționăm contra acestei stări de lucruri. Și în loc ca să ne vâetăm și să ne mulțumim cu o alarmă neputincioasă în loc ca să căutăm alianțe mai mult sau mai puțin problematice, trebuie să căutăm un remediu energetic la această situațiune care nu poate să mai dureze, *având în vedere o luptă cu Germania, în care să ne găsim singuri, noi de noi, fără alianțe și din care luptă să eșim victorioși*”.

Aceste câteva rânduri ilustrează, credem, îndeajuns starea de spirite din Franța.

Chestiunea întăririi armatei se discută acum cu aprindere și s'au produs soluțiuni cari într'adevăr ar permite ca armata franceză să se bată cu cea germană singură, fără nici un ajutor, și cu succes.

Actualul efectiv în timp de pace al armatei franceze este de 575 mii soldați, deci cu o sută de mii mai puțin decât contingentul Germaniei în timp de pace. Este vorba acum ca diferența aceasta de o sută de mii să fie câștigată de francezi prin sporirea trupelor de veterani și de soldați reangajați, trupe vechi, bine instruite și cele mai bune în timp de războiu. Trupele acestea ar urma să fie mai bine plătite, mai mult menajate, așa încât să formeze o adevărată armată de mercenari: soldați de meserie. Se știe că aceștia se bat mai bine. Armata lui Napoleon I se compunea mai ales din asemenea elemente vechi și încercate și „vechea gardă”, care forma crema acestor trupe, era vestită prin vitejia ei.

Armata aceasta de veterani ar urma să aibă un contingent de 225—300 mii de combatanți și va forma miezul armatei franceze. Aceștia fiind soldați bătrâni, experimentați, și fiind în număr așa de mare, vor încadra foarte bine trupele mai tinere, fără instrucție așa de completă. Iată care va fi situația armatei franceze în această ipototeză:

Veterani	300.000
Efectiv permanent anual	115.000
Soldați tineri	232.000
In total	647.000

de oameni, armată de cea mai bună calitate, gata de războiu. Aceasta este efectivul de pace la care în timp de războiu se adaugă *rezervele*. Vedem că această cifră, care se poate obține cu ușurință, egalează aproape pe aceea a efectivului de pace a Germaniei. Guvernul va propune camerei în curând un proiect de lege în acest sens.

Sforțările acestea ale vechei și glorioasei națiuni franceze de a se menține pe prima treaptă în concertul european, merită toată admirațiunea și sunt demne de imitat.

M. R. Ș.

Un muzeu Eminescu?

De Dr. Horia Petra-Petrescu.

În ultimul număr al revistei noastre literare „Cosinzeana” (II, 27) aflui un articol, subscris F. N., în care se pledează pentru înfiptuirea unui muzeu Eminescu. Revista întovărășește articolul cu o fotografie, care ne arată o societate mare de domni și doamne, cum așteaptă să-i vie rîndul la vizitarea casei-muzeu, în care s'a născut și a murit Shakespeare (Stratford pe Avon).

Ce cere scriitorul din „Cosinzeana”? Un muzeu pentru Eminescu.

„Și văd, în închipuire, — pledează dl F. N. — o căsuță umilă într'o stradă și mai umilă dintr'un oraș din regat. În fața ei se imbulzește poporul, ca să-i treacă pragul. Ar fi *muzeul Eminescu!* Câtă nobletă ar răspândi acel interior modest, decât geniu, de câtă suferință ne-ar vorbi cele câteva mobile, obiecte sau manuscrise ce s'ar aduna în urma marelui nostru poet. Din toate părțile locuite de români s'ar porni pelerinii pioși spre a respira măcar câteva clipe în atmosfera sfîntită odinioară de acela care a intrupat geniul românesc. Ar fi așa de frumos și așa ușor de îndeplinit!”

Momentul e prielnic pentru câteva constatări, cari se impun. O să scriu și câteva banalități, dar banalități, cari te ard pe frunte, dacă ai dragoste de neam, banalități, cari trebuiesc spuse mereu, până ce se întâmplă corectura necesară.

Mătsuri cor. 1-16; materii de dantele dela 48 fileri în sus; dantele dela 2 fileri în sus; Maideire dela 94 fileri în sus; ciorapi de muolin de mătasa dela 85 fileri în sus; resturi de dantele cu preț seăzut de 50%.

FILIALA DIN ARAD,

Bulevardul ANDRÁSSY n-rul 20.

(Palatul Fischer Eliz)

a BAZARULUI DE DANTELE din Budapesta

va aranja

Vânzare **ocasională** • ••

pentru **vară.**

Înainte de toate: Domnul F. N. e un *idealist*. Un idealist de pesima specie! Iată cum au să primească unii propunerea d-sale — dacă, în general, au să arunce ochii asupra tipăriturilor dela noi: „Jan te uită, cu ce-și bate capul tânărul! (De sigur e tânăr, căci altfel n'ar putea să aducă astfel de propuneri). Nouă ne arde de un muzeu Eminescu? Ei așa! Lasă-l domnule în pace pe Eminescu ăla! Nu i-am ridicat un monument la Belu, altul în București, la Ateneu, altul în Botoșani, altul în Galați? Ei, ce mai vrei? De ce atâtea farafastăcuri?!”

— „Stai, domnule, — îl întrerupe dl F. N., revoltat, — dar știi d-ta ce însemnează Eminescu pentru noi?”

— „Ei?”

— „E întruparea *ideală* a mentalității românești!”

— „Ei și?”

— „E *cinstea* noastră, ca neam!”

— „Ei și?”

— „Este un scriitor cu care ne putem arăta în literatura europeană, fără să ne fie teamă de a fi respinși.”

— „Ei și?”

— „Cum: „ei și?” Lasă-mă domnule în pace cu „ei și?”-ul d-tale!”

— „Ei și?” N'am făcut destul pentru Eminescu?”

— „Nu!”

— „Da ce? Vrei să-l purtăm pe puf?”

— „Pe puf!”

— „Hehe! A scris și el acoloa, câteva rânduri frumoase.”

— „Și le-a smuls *din inimă*”, zice domnul F. N. cu durere.

— „Din inimă să fie.”

— „Ne-a dat ce-a avut el *mai bun*.”

— „Ei bine, „ce-a avut *mai bun*”. Ce era să facă altfel, dacă a fost „poet”, *scriitor*?”

— „Scriitor”! „Poet”! O spune cu un gest disgrățios, malițios degradator.

„Discuția asta credeți că este numai imaginară? Vă înșelați! Se poartă de zeci, de sute de ori, pe la noi și prin România. Acel „ei și?” s'astisit te arde, ca cu fierul roș, te scoate din sărite, acel degradator „poet”, „scriitor” te face să simțеști întregă grozava prăpastie, care se deschide între omul lipsit de idealuri, vecinic preocupat de mistuirea stomahiconului său și de tăierea cupoanelor (un lucru foarte onorabil, cel din urmă, *dacă* este imbinat cu *alte* calități!) și între idealistul, care stă să se sacrifice pentru iubirea sa de oameni, care este în stare să-și întindă mâna, ca al doilea Muciu Scaevola, deasupra focului, spre binele compatrioților săi.

În zadar vei aduce d-ta argumente domnului *Muțunache*, hai să-i zicem Muțunache — domnului acestuia, care îți previne orice obiecțiune logică cu un „Ei și?” sau cu un „Ei așa?” superior — el nu te va înțelege *nici odată*.

E vorba: sunt mulți Muțunache în Ardealul nostru și în Tara românească? Câte procente? Dacă au trecut peste jumătate de sută e rău de noi. Rău, fiindcă avem prea mult de furcă cu ignoranța lor crasă și ne risipim energiile, cari va trebui să le plasăm mult mai bine, într'alte direcții. Așa să pierde timp, așa se pierde vlagă, până alte neamuri fac pași repezi și *mai departe*, considerind controversale, pentru cari ne rășboim, de întrebări, cărora li s'a dat răspuns de mult, de foarte mult timp.

Dl F. N. pledează mai departe:

„Nu gădesc mai nimerit pentru nobilarea sufletului ca vizitele pioase pe cari neamurile din Apus le fac caselor sărace ori bogate, solide sau dărăpănate, unde au trăit, au ris, suferit și lucrat oamenii lor mari. Un simțământ de pietate nespūsă cuprinde sufletul celui mai ignorant, călcând pragul odărilor ilustrate de viața vre-unui om de geniu. Englezii cu casa lui Shakespeare, francezii cu casele lui Balzac și Pascal, germanii cu muzeele Goethe și Schiller, au făcut atât de mult pentru oamenii lor din popor. Vizitarea unui

astfel de muzeu, îți dă dorința să cetești, dacă nu le cunoști încă, operele scriitorilor mari, să vezi tablourile pictorilor sau să cunoști viața și activitatea marilor patrioți sau căpitani, în cinstea cărora s'au amenajat aceste așezăminte. Ele sunt ca o rază de ideal în tumultul practic al vieții de toate zilele.”

Iată adevăruri, cari nu se mai discută, ci se iau ca adevăruri eterne. Cel puțin în Europa noastră — căci, slavă domnului, nu trăim între bușmani.

Cu toate acestea ce este dat să vadă ochilor noștri? Mai bine zis, ce *nu* este dat să vadă? Cauți tu, tânăr român, locurile de glorie ale neamului tău, colinzi pe la mormintele oamenilor mari, bați la ușile caselor pe unde știi că au trăit cei buni ai tăi — și vei da, *de cele mai multe ori*, de case dărăpănate, neîngrijite, dacă mai există, de morminte date uitării, de pietri de mormânt crepate în două și de manuscrite de ale marilor înaintași, aruncate în toate direcțiile rozetei vânturilor.

Dacă-ți plânge inima de jale, dacă dai un țipet de durere, au îndată răspuns pentru atitudinea aceasta a ta toți *Muțunachii* dimprejurul tău: „E idealist. Idealist implacabil!” Și dacă epitetul acesta nu te satisface, ci cauți să-ți câștigi aderenți, pentru sentimentele tale atât de îndreptățite, îți vin cu acel: „Ei și?!” cu acel „Ei așa?”, care numai cinste nu face speciei omenеști.

Zadarnic le spui cât de mare importanță dau *alte* neamuri oamenilor lor mari — ei dau din umeri. Muțunachii noștri, și zic: „Ușor li-e lor!”, ca și când sărăcia te-ar opri să săvârșеști, în marginile *putinței tale*, aceste libațiuni pe altarul neamului tău!

Am fost zilele trecute cu tineri elevi de liceu în biblioteca „Academiei române” din București. Mulțămită atențiunii domnului profesor *Caracas*, ajutor de bibliotecar, am vizitat secția manuscriselor și a cărților vechi. Mulți din noi erau oboșiți în urma unei călătorii îndelungate, unii însă se luptau vădit cu acest inconvenient. Să fi văzut ochi când ne-a arătat dl Caracas manuscrite de ale lui *Eminescu*, de ale lui *Alexandri*, de ale lui Gh *Barit*, și manuscrisul lui *Bălcescu*, „*Istoria Românilor sub Mihai Viteazul*”, la care a scris istoricul până în pragul morții sale, surghiunit în *Palermo*, în *Sicilia*.

— „Vedeți”, ne spunea, „acesta este manuscrisul original al „*Doinei*” lui *Eminescu*, acesta este manuscrisul dela „*Somnoroase păsărele*”, aceasta este una din multele variante ale poeziei „*Mai am un singur dor*”. — Aici sunt articolele sale politice, aici un dicționar de rime”, compus de dânsul!”

„Ei așa?, Ei și?”, ar fi spus Muțunache și ar fi dat cu dosul palmii manuscrisele laoparte. Ce-l interesează pe el o bucată de hârtie, chiar dacă s'a aplecat asupra ei unul din cei mai mari și mai buni ai noștri? Ce-l doare pe el capul, dacă și-a dat aceasta ce a avut el *mai sfânt*, frământându-se, trăgându-și câte odată chiar dela gură, numai ca rezultatul sbuciumului său sufletesc să fie *întru câtva* corespunzător aspirațiilor sale visate?! „Ei așa? Ei și?” Procesul psihologic înălțător, care se petrecea în sufletul tinerilor, cari priveau la manuscrisele lui *Eminescu* — I-ar fi lăsat completamente *rece*!

În zadar vei spune lui Muțunache: „Du-te în *Germania* și vei vedea cum știu nemții să venerateze localități, unde au trăit scriitorii, compoziții, pictorii, bărbații de stat mari ai lor”. El nu te va pricepe.

Zilele trecute a murit în *Drezda* un învățat, căruiu toți îi ziceau „*Der Körner-Peschel*”. L-am cunoscut și eu, vizitând muzeul lui *Körner* în *Drezda*. Ei bine, acest profesor, anglist și germanist de seamă, și-a petrecut aproape întreagă viața sa scrutând trecutul, operele și pe comentatorii ceilalți ai poetului german *Theodor Körner*, care — după cum se știe — a murit pe

câmpul de luptă, moarte glorioasă de martir național.

În muzeul institutului în casa, în care s'a născut *Körner*, a adunat cu o sârguință de albină tot ce a fost în legătură cu poetul german și fala lui cea mai mare era să te ia de mână și să-ți arate odorele adunate.

Dar numai *Körner* s'a bucurat de atâtea considerație? Plimbați-vă în *Weimar* pe stradele tăcute și veți găsi casele lui *Goethe*, casa lui *Schiller*, a lui *Lessing*, *Wieland*, *Liszt*, etc. etc., ca și când le-ar fi părăsit dânsii înainte cu un sfert de oră. Colindați străzile din *Iena*, și aveți să găsiți tot la a doua casă câte o tabelă comemorativă — aici a trăit *Jean Paul*, aici *Schiller*, aici *Arnim*, aici frații *Schegel* și câți alții! Dacă pășiți în *Nürnberg* Vă va opri în drum casa lui *Hans Sachs* și a lui *Albrecht Dürer*. În *Frankfurt am Main* casa lui *Goethe*, unde s'a născut el, și casa lui *Schopenhauer*; în *Bayreuth* casa lui *Richard Wagner*; și alte sute de alte localități cu amintiri de acestea, scumpe neamului german.

— „Ei și? Ei așa?”, ne întrerupe Muțunache.

Dacă cutreieri *Austria* vei găsi același cult pentru oamenii mari. În *Salzburg*, cât de frumos e așezată casa, în care a văzut lumina zilei *Mozart*, autorul „*Fluierului fermecat*”! În *Viena* casele lui *Brahms*, a lui *Grillparzer*, a lui *Beethoven* (în apropierea Vienei). În *Marienbad*, câtă venerație pentru promenadea iubită de *Goethe*! În *Gmunden* pentru promenadea pe care se plimba *Lenau*, pe lângă riul *Traun*!

Astea le scriu numai așa, în pripă, fiindcă le-am văzut cu ochii mei proprii și pot să-mi dau seama de cinstea, care li se dă.

Dar în *Italia*, în *Franța*, în *Anglia*?

Chiar și *ungurii*, da, ungerii noștri, ce muzeu frumos și interesant au știut să ridice în amintirea lui *Petőfi* și a lui *Jókai*, în *Budapesta*! Muzeul se află în mijlocul orașului, într'o stradă mai tăcută. Pe frontispiciu stă scris, cu fală: „*Petőfi ház*”.

— „N'are haz!”, ar răspunde Muțunache, cel vecinic gata să-ți astupe gura cu câte un calambur de prost gust.

— „Ba are, mult stimabile domnule Muțunache, are!... Căci să vezi și d-ta: În schimb ce vedem noi că se întâmplă în țara noastră și în România, cu eroii noștri? Cetești istoria neamului tău și vrei să urmărești cu ochii finiturile unde au trăit și au pătimit cei buni ai tăi — într'o bună zi pleci în călătorie de studii. În *Botoșani* nici urmă de muzeu în amintirea lui *Eminescu*, care a trăit acolo, care s'a născut în apropierea acestui oraș. (Acum se pune piatra fundamentală a unui „teatru *Eminescu*”). În *Iasi* nici un muzeu, de dai-Doamne, retrospectiv. Trebuie să-ți aduci tu cu multă „osârdie” obiectele, în gând, obiecte, cari pot evoca trecutul lui *Cuza-Vodă* (și e atât de apropiat acest trecut!) În *Ruginoasa*, care se chiamă acum: *Cuza Vodă*, dai de palatul lui *Cuza*, pustiit ca pe vremea tătarilor, de-i plângi de milă. În *Râmnicul-Vâlcea* nici o săliță, cât de cât, care să-ți amintească de *Antim Ivireanul* și de tipărițele sale. În *București* s'a făcut, deasemeni, *prea puțin*, până acum în privința aceasta. (Îndată va fi vorba despre aceasta.) „*Bojdeuca*” lui *Creangă* din *Lasii* ne părăsește mâne-poimâne.

Nu cred să stăm mai bine la *Mircești*, căci am cetit o descriere dureroasă, anii trecuți, despre impresia ce ți-o lasă parcul și casa de acolo. La *mănăstirea Dealului*? Dar n'ați cetit în ce stare se află craniul lui *Mihai Viteazul* până bine de curînd? Și știți cât de sărăcăcios este mormântul învățătorului nostru comun; al lui G. *Lazăr*, din *Avrig*? El, care ne-a dat lumina cunoștinții, care ne-a învățat să silabisim din nou, zace sub o piatră funerară *crepată în două*, acoperită de bălării. „Ce are a face?”, zice Muțunache, „n'are monument *Gheorghe Lazăr*, în fața universității din *București*?”

!S'a deschis!

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, vâpsitor de pânuri, curățător chemie și spălătorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. cat.)

Totfelul de haine pentru bărbați, femei și copii se curățesc pe cale chimică, ori se vâpesc. Albiturile devin albe ca zăpada. — Se primesc albături pentru călcat.

Astea numai câteva amănunte, la auzul cărora trebuie să-ți ascunzi fața de rușine și să constai cu durere de inimă — „nu, noi nu știm încă să cinstim memoria celor morți în muncă și în luptă cinstită, spre gloria neamului nostru”.

Dar rușinea aceasta va dispărea, fiindcă *trebuie* să dispară, dacă vrem ca și alte neamuri să ne dea cinstea cuvenită. Nu putem rămânea de ocară și trebuie să dăm și noi mai mult pe noi înși-ne.

Pe lângă munca merituosă a „Comisiunii monumentelor istorice” din România, muncă ce se impune pe zi ce merge, ne îndeamnă să ne tresalte inima de bucurie două *vești bune*:

1. Vestea că *ministerul de culte al României* a dat în grija dlui profesor N. Iorga înfiptuirea unui muzeu în *mănăstirea Dealului*, unde se află craniul lui *Mihai Viteazul* și

2. punerea pietrei fundamentale pe locul fostei monetării a statului, la Șosea, în *București*, a unui *muzeu național*, în fruntea căruia este denumit dl profesor *Tzigara-Samurcaș*.

Veți fi cetit prin foile noastre discursurile ținute de dl *Tzigara-Samurcaș* și de dl ministru C. Arion cu prilejul punerii pietrei fundamentale și veți fi aplaudat din toată inima hotărârea luată de guvernul României.

Nici nu se putea face o alegere mai nimerită pentru ambele muzee. Atât dl N. Iorga marele nostru istoric cât și dl *Tzigara-Samurcaș* abilul scrutaător a lucrurilor noastre de artă — epitetele acestea sunt ca totdeauna în astfel de cazuri, prea vagi — sunt cei mai chemați să ducă în nideplinire misiunea cu care au fost încredințați și să spele, spre bucuria și fala noastră, pata de rușine de pe vestmântul, care *trebuie* să fie curat, al neamului nostru.

...Și acum: un muzeu Eminescu? Da, de o sută de ori da! Dacă se va putea într-o casă, în care a locuit bardul nostru, ca să se vadă sărăcia de care a avut parte, (ca să-și mai sacrifice cutare și cutare boerinaș, vecinic vizitator al trotoarelor Parizului, din sumeția idioată) — dacă nu, în *interiorul* muzeului național, cel ce se înființează acum, un apartament a parte, cum e, spre pildă, casa lui *Grillparzer* în muzeul orășenesc din Viena.

Că va protesta iarăși *Mufunache*, cu un: „Ei așa?! Ei și?!” de asta n'are să ne pese...

Cronica externă.

Situația politică în Belgia. Intre luptele cele mai desperate s'a ales noul parlament al Belgiei. Biruința partidului clerical a înverșunat într'atâta pe socialiști încât grevele muncitorilor amenința întreaga Belgia cu izbucnirea unei periculoase revoluții și conducătorii socialiști numai cu multă greutate au putut într-o câțva liniști masele muncitorilor. De când s'a întrunit noul parlament nu trece o zi, ca ședințele să nu fie turburate prin grave excese din partea opoziției. Deputații opoziționiști apostrofează într'una majoritatea, calificându-o de produs al corupției și escrocheriei electorale, iar miniștrilor le strigă să demisioneze deoarece numai prin fraudă au putut să se mențină la putere. Opoziția în inzultele ei adresate miniștrilor nu mai cunoaște nici o margine. Epitetele de escroc, hot, falsificator sunt la ordinea zilei.

Dușmănia politică în Belgia a luat un caracter pătimaș, că membrii opoziției din parlament au rupt orice relațiuni personale și sociale cu colegii lor guvernamentali.

Situația guvernului sârbesc. O telegramă din Belgrad anunță că zilele cabinetului Trifcovici, constituit după moartea lui Milovanovici ar fi și numărâte. Cauza crizei e pe deoparte boala primului-ministru, iar pe de alta însăși

slăbiciunea formațiunii ministeriale, incapabilă de a rezista formidabilei opoziții din scupștină. Retragerea guvernului va deveni fapt împlinit imediat după consfătuirea frunțașilor partidului bătrânilor radicali. Cel mai indicat pentru misiunea de a forma noul cabinet e Nicolae Passici, dar acesta ezită să se pronunțe. E sigur însă, că în cele din urmă va ceda dorinței partidului său de a asuma răspunderea situației. Passici, dacă va accepta, se va sili să înjghebeze un guvern de coalițiune al bătrânilor și tinerilor radicali. Aceștia din urmă nu vor face nici o dificultate, punând numai condițiunea ca fostul ministru Protici să nu mai facă parte din cabinet. Cum regele Petru nu va acorda sub nici un cuvânt disolvarea camerei, Passici va căuta să facă disidenților toate concesiunile posibile, spre a asigura ministerului ce va forma o viață mai îndelungată.

Noua lege electorală în Franța votată. O telegramă din Paris anunță, că noua lege electorală a fost votată în cameră cu 393 voturi pro și 217 contra. În sensul unui paragraf al noiei legi, aceasta va intra în vigoare încă la cele mai apropiate alegeri. La publicarea rezultatului votării a izbucnit un tumult mare în cameră. Mai mulți deputați radicali i-au strigat injurii prim-ministrului Poincaré. Strigătele lor însă s'au pierdut în ovațiile făcute de aderenții votării proportionale. Ședința a fost închisă în sgomotul cel mai mare.

Grey despre politica Angliei. În ședința camerei comunelor secretarul de stat pentru externe, al Angliei, Sir Edward Grey a făcut cunoscută situația politică din îndepărtatul Orient. Politica externă — a zis el — și strategia flotei trebuie să meargă mână în mână. Intre alianța cu Japonia și strategia flotei e legătura cea mai strânsă. Valoarea alianței e aceea, că toate dificultățile și turburările launtrice din China n'au pierdut în nici cât de mică măsură complicațiunile internaționale. Alianța aceasta a avut numai efecte bune și n'a conturbat nici decum relațiunile bune ale Angliei cu celelalte state. Relațiile între Anglia și Japonia de prezent sunt excelente. Alianța e în interesul cel mai mare ambelor state. Ea a fost încheiată cu cea mai mare loialitate reciprocă și e un factor binecuvântat în menținerea păcii din extremul Orient. Înțelegerea cu Rusia deși n'a creiat o situație perfectă în Persia, totuși a ameliorat stările și înțelegerea aceasta e o necesitate, căci fără ea probabil ar fi urmat complicațiunile cele mai grave. Rusia ar fi putut ușor ajunge de credința, că Anglia voiește să tragă numai folos în sudul Persiei din turburările acestei țări pricinuind pagube intereselor rusești. Neîncrederea și bănuiele existente încă din timpurile vechi s'ar fi mărit numai și mai mult. Chestia Mării Mediterane a declarat-o Grey de cea mai de importantă și au ajuns la ordinea zilei atât în urma relațiilor Angliei cu statele străine cât și în urma strategiei flotei. În primul rând apărarea regatului unit nu poate fi bazată numai pe politica externă. Flotei trebuie dată o tărie suficientă, oricum ar fi constelația politice externe. Anglia nu are puterea navală suficientă în Marea Mediterană și nici nu poate trimite acolo în timp scurt o putere resistibilă oricărui eveniment ce ar putea obveni. Deocamdată nu amenință nici un pericol dar Anglia se află în momentul să renunțe la Marea Mediterană și se pune însuși într'o situație de a nu-și mai putea apăra interesele în aceasta Mare. Până acum încă nu se cunoaște nici o putere, care ar avea în Marea Mediterană planuri dușmănoase sau în dauna Angliei, dar dacă se renunță la Marea Mediterană atunci de sigur se va naște tendința ca Anglia să nu mai fie luată în socotință.

Relațiunea dintre Anglia și Germania de prezent e cea mai bună și nu e la ordinea zilei nici o chestie, care ar atinge interesele acestor două state. Politica externă a Angliei nu s'a schimbat. Punctul ei de plecare a fost totdeauna menținerea relațiilor prietenești cu Franța și Rusia. Plecând din acest punct Anglia caută relațiile posibile cele mai bune cu toate celelalte state. Și dacă Franța sau Rusia ajunge cu o altă putere europeană în armonie, cum s'a întâmplat în zilele acestea la Baltic-Port, Anglia numai bucura se poate. Convingerea e deplină, că Franța și Rusia au aceleași sentimente prietenești față cu Anglia cum le are și aceasta față de ele. Nimic nu se poate întâmpla la astfel de întrevederi, ce să fie în defavorul Angliei sau să turbure relația ei cu Germania. Cu privire la drumul de fier Bagdad Anglia e în tratative cu Turcia. Dacă tratativele aceste vor atinge interesele Germaniei, Anglia e gata a intra și cu ea în tratative, dar de prezent tratativele se învârt în jurul chestii ca Anglia să-și deie aprobarea urcării tarifelor de vamă, de cari are lipsă Turcia. Ce privește drumul de fier transpersian, în cas dacă se va realiza, Anglia va trebui să-și pună ca condiție libertate deplină în acțiunea ei.

Inaugurarea cursurilor dela Văleni.

Principii Carol și Elisabeta. — Alți oaspeți. — Mulțimea de participanți și pregătirile. — Cum vor fi primiți prinții în casa d-lui N. Iorga

In clipele în care noi cei din ținutul Aradului și împrejurimi, avem mândria sufletească de a admira și sărbători o biruință a geniului și a stăruinței române în persoana dlui Aurel Vlaicu, călare pe uriașă pasăre creată de dânsul, în alt colț al pământului românesc, mii de frați de ai noștri sărbătoresc izbânda unei alte energii române pusă în serviciul înlăturii sufletului românesc pe aripile conștiinței de sine.

Astăzi Duminecă, frumoasa Vale a Vălenilor de munte, care până acum 3—4 ani, nu era cunoscută decât doar prin țuica produsă de pomii care fac din acest minunat colț o fermecătoare grădină, va răsună de mii de glasuri venite din toate părțile pământului românesc să participe la solemnitatea de inaugurare a cursurilor de vară dela Vălenii de munte, dimpreună cu frumoasele odrasle ale casei princiare române prințul Carol și Elisabeta veniți să salute știința și stăruința românească în persoana celui mai de frunte învățat și gânditor al neamului dl prof. Nicolae Iorga.

Participarea prințului Carol la cursurile dela Vălenii de munte era o dorință încolțită de mult în sufletul tânărului moștenitor al României, care se ține în curent cu toate mișcărilor culturale din țară. Dorința aceasta împărtășită și de A. S. R. Principele Ferdinand spre a deveni fapt împlinit urma să aibă înalta aprobare a M. S. Regelui Carol, ceea ce M. S. a făcut cu o deosebită bunăvoință în audiența de Duminecă ce a acordat-o dlui prof. Iorga, pe care l'a reținut și la masă. Cu aceasta ocazie regele României și-a exprimat și dorința că, pe lângă principele Carol, să participe și principesa Elisabeta, fermecătoarea Cosinzeană a casei princiare române, la ceremonia

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuiesc dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Să cerceteze pe
Székely és Réti
fabricanți de mobile
Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.
Alegere mare în trusouri pentru mirese.
Vânzare în rate fără ridicare de proț.

Nr. 1
inaugur
prima
Am
acestui
pentru
Țară. I
Carol și
decât s
vator, s
Români
onora c
Pe
ciare, s
persona
Prin
Pimen
dem al
mandrit
tral din
laților. P
versitari
turi rom
Din
rale s'au
de perso
Astfe
din Gala
membri
S'au ma
Botoșan
lărași, A
români a
Se pr
de perso
Pentru
cestui pu
vreme în
Un g
va ieși tr
narea pr
o gardă f
Toate
cate în co
întru înt
Prin
fesor Iorg
meon Pisi
turale, se
Cu ac
amănunte
Contr
colae Iorg
cială pent
local de r
ghiază gr
soția mar
na în cea
o asemene
de mijloac
rele dască
găția pala
Tot as
masa. Aug
Dumnezeu
dlui Iorga.
Iorga, care
și să răsp
nici un caz
ritorilor de
ciare.

PRIN
CAS
FRA
Timiș

inaugurală și la cursurile ce vor avea loc în prima zi.

Am înzistat altă dată asupra importanței acestui gest al înțeleptului rege al României pentru viața culturală națională a fraților din Tară. Faptul că s'a dispus însoțirea prințului Carol și de către principesa Elisabeta nu poate decât să mărească această importanță. Anul viitor, spune o notă publicată în ziarele din România, toți finerii principi ai României vor onora cu prezența lor cursurile dela Văleni.

Pe lângă înaltele odrasle ale Casei princiare, s'a anunțat participarea a mai multor personalități de frunte din România.

Printre dânsule sunt I. P. S. Mitropolitul Pimen Al Moldovei și P. S. Episcopul Nicodem al Hușului, împreună cu P. C. lor arhimandritul Scriban, directorul seminarului central din București și arhimandritul Puiu al Galaților. Pe lângă aceștia numeroși profesori universitari și persoane marcante pe terenul culturale românești.

Din țară dela toate secțiunile Ligei Culturale s'au anunțat delegații de câte zece și sute de persoane.

Astfel din Iași vor participa 300 inși, din Galați 100, din Brăila pe lângă numeroși membri ai Ligei și 12 profesori secundari. S'au mai anunțat delegații dela secțiile Ligei Botoșani, Constanța, Mănești, Tg. Ocna, Călărași, Alexandria, R. Sărat, R. Vâlcea. Mulți români din Bucovina și din Ardeal.

Se prevede că afluența va trece peste 5000 de persoane.

Pentru primirea înalților oaspeți și a acestui public numeros, la Văleni se fac din vreme în vreme pregătiri.

Un grup de flăcăi de pe valea Vălenilor, va ieși în costum național călare în întâmpinarea prinților pe care-i vor însoți formând o gardă foarte originală.

Toate școlile de copii și de copile îmbrăcate în costum național vor veni de asemenea întru întâmpinare.

Principii vor fi găzduiți în casa dlui profesor Iorga iar înalții prelați în casa dlui Simeon Pisău distinsul președinte al Ligei Culturale, secția Văleni.

Cu acest prilej am putut afla oare-cari amănunte asupra modului primirii.

Contrar obiceiului curent, dl profesor Nicolae Iorga, nu va face nici o pregătire specială pentru augustii oaspeți. Casa dlui Iorga, local de reculegere și de liniște, în care veghiază grija neîntrecutei gospodine care este sotia marelui învățat, este ținută întotdeauna în cea mai deplină curățenie. Și afară de o asemenea curățenie exemplară care atârână de mijloacele necăruia ce ar fi putut oferi marile dascăl, care să se poată compara cu bogăția palatelor?

Tot astfel se vor petrece lucrurile și cu masa. Augustii principii vor mânca ce o da Dumnezeu și ce se mănâncă de obicei în casa dlui Iorga. Căci un profesor sărac cum e dl Iorga, care nu a avut grije decât să culeagă și să răspândească idei în toată viața sa în nici un caz nu va putea ajunge la luxul muritorilor de rind când găzduiesc odrasle princiare.

Ilustrat învățat își dă seamă că odraslele princiare nu vin la el pentru banchete.

In tot cazul principii, suntem siguri, vor pleca din casa dlui Iorga pe deplin mulțumiți. Ei vor găsi acolo, o hrană care nu se găsește ori unde și pe care nu li-o poate acorda ori ce om ori câte milioane ar avea la dispoziție. Și de aceea nu ne indoim că ei se vor reîntoarce cât de des.

Cronica științifică.

— Sismologie. —

După înșirarea instrumentelor să vedem rezultatele. Cetitorii noștri, în mare parte neobișnuiți cu disciplina științifică, vor fi aflat pomelnicul aparatelor foarte sec. Și lucrul e adevărat. Mai adăoge inevitabilele greșeli de tipar și înșirarea instrumentelor va fi fost direct plictisitoare. Ce să faci? Un catalog nu poate fi ca un madrigal. Și totuși îl parcurgi, dacă vrei să te orientezi. În sismologie caută să amintești că microsismograful universal Vicentini e construit cu un resort de vagon, ori al lui Wiechert cu 8 resorturi! Nu e ceva poetic, dar e așa. Și dacă d-ta, cu multă nerăbdare te vâieți atunci de plictiseală: altul îți va spune că nu ai atragere spre acest lucru, nu te importă, te lasă indiferent. Cu indiferentism nu progresăm încă în nimic. Indiferentismul nu e viață, ci e moarte. Ba mai rău decât moartea, căci împiedecă progresul altora.

În științe nu trebuie să fie nimic plictisitor pentru un popor tânăr ca al nostru, care abia acum se ridică din stadiul copilăriei. Copiii plictisiți și indiferenți față de natura încunjurătoare — nu sunt sănătoși!

Dar să nu fac divagații prea mari dela obiect. În științe nu trebuie să fie nimic plictisitor pentru noi, căci rezultatele pot fi importante. Nimic mai migălos, mai gîngăș decât montarea unui automobil. Și totuși te surprinde, când îl vezi alergând ca un iepure pe drumul întins.

Așa și cu aparatele sismologice. Nimeni, fie cât de subțire la sentimente, nu trebuie să se plictisească de înșirarea lor. Va rămânea surprins de rezultatele, ce ne-au dat și ne dau. Neasemănat mai surprins decât de multe sonete și sonate.

Centru, epicentru și focar în cutremurele de pământ.

Când se produce un cataclism, fenomenul se poate asemăna cu aruncarea unui bolovan într'un lac. În locul unde arunci bolovanul se produce un vârtej, o ferebă momentană a apei și tot de aici se scornesc serii de undulații concentrice, cari se domolesc treptat, după cum se depărtează dela centru.

Acelaș fenomen în cutremure.

Să presupunem că pământul se sguode undeva. Acel loc se află în adâncime mai mare ori mai mică dela suprafața pământului și se numește *vatra* sau *focarul* cutremurului. Svăcnirea se propagă de aici în toate părțile: în sus, în jos, în dreapta, în stînga, înainte, îndărăt, în formă de *undulații sismice*. Când svăcnirea centrală e puternică, undulațiile pot străbate întreg globul.

Undulațiile nu se propagă cu aceeaș celeritate. Cele mai iute aleargă prin straturile interne ale pământului câte 12.250 metri pe secundă, cele mai tardive abia 1500 metri. Oarecare sguoduire mecanică, imprimată unui corp solid elastic, provoacă în lăuntru acestui corp, două specii de unde:

1. *Longitudinale*, în cari moleculele corpului oscilează în *sensul propagației* adică perpendicular pe suprafața unde.
2. *transversale*, în cari moleculele oscilează perpendicular pe direcția de propagare.

Precedentele categorii se propagă cu iuțeli diferite, undulațiile longitudinale având iuțea aproape dublă în raport cu a celor transversale.

Apoi, diferitele straturi din interiorul globului opun altă și altă rezistență în calea propagării.

De aici ne putem explica diferența de 1.5 și 12.25 km. în celeritatea undulațiilor. Încă în prima secundă, undulațiile tardive rămân cu 10.75 km. îndărătul celor mai sprintene, celor mai neopăcite.

Din acest fapt rezultă și forma lungită a sismogramelor. Sismograful surprinde undulațiile în ordinea lor succesivă. Cu cât e mai departe cutremurul, cu atât va fi mai lungă sismograma.

Evident, că și din lungimea sismogramei se poate aprecia depărtarea cutremurului.

Reținem următoarele fapte. În vatră, sguoduirea abia durează câteva secunde. La depărtări se repercutează din ce în ce mai îndelungat. La cutremurul din San-Francisco (18 April 1906) svăcnirea focară a durat câteva secunde. În Budapesta s'a simțit ore de-arîndul. O rază subțire de lumină, pătrunzând prin o prismă de sticlă, se etalează în fașia *lată* a cercubului.

Acel punct de pe suprafața pământului, care se află vertical de-asupra vetrei sismice, se numește *centru*. Punctul unde se simtește mai tare cutremurul este *epicentru*. Jur-împrejurul centrului, svăcnirea se resfiră până departe, ori până mai aproape, după intensitatea sguoduirii focare.

Pe o hartă a regiunii scuturate putem indica, alături de fiecare localitate, intensitatea cutremurului, statorită din efectele ce le produce și cu ajutorul scalelor Rossi-Forel-Mercalli. Împreună cu o linie continuă punctele de egală intensitate, obținem în general o serie de curbe închise și concentrice numite *isoseițe*. Intensitatea crește dela cele periferice spre cele centrale. În epicentru este intensitatea maximă.

Microsism și macrosism.

Accelerația produsă de gravitație, adică de atracția pământului, face vr'o 980 cm. pe secundă sau 9800 milimetri. Sismografele simțesc și acel cutremur, care imprimă particulelor soluului a 20.000-a parte din accelerația gravitației, adică $9800:20.000=0.47$ milimetru pe secundă. Abia când iuțea aceasta devine de 34 ori mai mare (de vr'o 16 mm.), începe și *omul* să simtească cutremurul.

Cutremurele mai mici de 16 mm. se numesc *microsisme* sau cutremure mici. Cutremurele mai mari de 16 mm. sunt *macrosisme* sau cutremure mari. Cele dintâi se pot observa numai cu instrumente. Cele din urmă se pot observa și fără de instrumente.

La unul și acelaș cutremur, regiunea centrală poate fi macrosismică, regiunea periferică microsismică.

În general, putem afirma că un cutremur se poate simți *fără instrumente* până la de 50-ori adâncimea cuibului său. Cutremurele din vestul Ungariei, ivite în Ianuarie 1906 s'au simțit până la 100 km. adâncime. Cutremurul din Octomvrie 1910, ivit în comitatul Hunedoara, s'a simțit fără instrumente până la 60 km. Cuibul lui era deci la 1200 metri în pământ.

Distanța epicentrului dela un observator se determină din durata fazei preliminare a sismogramei.

Exprimând distanța D în megametri, adică mii de chilometri, iar timpul T în minute, are loc următoarea formulă generală:

$$D = T - 1.$$

De exemplu: dacă faza preliminară a durat 10 minute, cutremurul s'a produs la $10 - 1 = 9$ megametri = 9000 klm.

Tochmai când scriu șirele aceste, cetese prin ziare, că aparatele sismografice din Fiume au înregistrat alaltăieri un telesism (cutremur depărat) catastrofal. Faza preliminară = 7 minute jum. Distanța-i face 6500 klm. S'a produs

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui
FRANZ și ALBERT RENNER
Timișoara-Josefin str. Hunyadi 12

Mare asortiment de
PIANE, PIANINE și HARMONII.

Calitatea cea mai bună. — Prețuri ieftine.

deci ori în Asia, ori în America. Vom ceti mai târziu.

Formula precedentă e valabilă numai pentru cutremure depărtate, dela 1000 klm. în sus. În cutremurele apropiate fenomenele se complică și întrucât pot fi percepute fără ajutorul instrumentelor: are loc formula adâncimeii, amintită mai sus.

Mulțumită aparatelor simțitoare, astăzi putem surprinde tremurul solului produs de mersul normal al oamenilor la distanță de 100 metri și putem surprinde cutremurele ivite la antipozii (pe partea diametral opusă a pământului). Aparatele Observatorului din Florența au înregistrat în 2 Faur 1906 ondulația cutremurului, care a distrus orașul Buenaventura din Columbia, la o distanță de peste 9000 klm. dela Florența. Stațiunea sismologică din Viena, care posedă sismografe foarte delicate, a înregistrat în noaptea de 18 spre 19 Faur 1906 un cutremur cu oscilații de 8 milimetri, dela distanța 12.000 klm. (Faza preliminară = 13 minute). Luând în considerare că diametrul pământului face 12.742 klm., sguduitura a venit prin pământ tocmai dela antipozii și rămânem uimiți de perfecțiunea unor aparate, cari ne relevează mișcări atât de fine, încât scapă atenției tuturor. — Cutremurul din 19 Martie 1906 de pe insula Formosa l'au simțit sismografele din Pesta. Pendulul nord-sud al lui Bosch arăta o deviație de 1.8 mm. Același pendul a înregistrat cutremurul din San-Francisco cu oscilații de 44.5 mm. — Și așa mai departe.

Geografia sismologică.

Montessus de Ballore, în excelenta revistă belgiană *Ciel et Terre*, apoi în o scriere separată, a reunit date referitoare la peste 17.000 de cutremure, cari au permis să se înceapă geografia sismologică.

După sinteza generală alui Montessus de Ballore, care cuprinde global întreg, scoarța terestră se cutremură aproape egal și ritmic de-a lungul alor două zone strimte, cari se întretaie sub unghi de vr'o 67 grade. Aceste brîne, urmând în general două cercuri mari, cuprind 94 procente ale tuturor cutremurelor ce se ivesc încât numai 6 procente rămân înafară de ele.

O zonă e formată de cercul *mediteraneu* sau alpineo-caucaso-himalaic. Trece prin insulele Azore, Africa de nord și Europa meridională, Caucas, Himalaia, Zelandă-Nouă, Oceania, America centrală și insulele Antile. La zona aceasta aparțin și țările locuite de Români.

Al doilea brîu este cercul de foc (numit astfel pentru vulcanii frecvenți) *circumpacific* sau ando-iaponeso-malaic.

Aceste două zone coincid cu cele două linii mai importante din relieful suprafeței terestre.

Sismologi.

Cetitorul atent se poate convinge ușor că sismologia este o știință, care ne relevează multe momente prețioase întru cunoașterea structurii interne a pământului. Ondulațiile ce pătrund globul, ne vin încărcate de experiență. Trebuie să le știm face grăitoare. De acum înainte aceasta e problema cardinală a sismologiei. Metodele de cercetări și calculări sunt analoge cu ale astronomiei și sismologia își va împlini problema, când va deveni astronomia globului. Precum vechiul Athanasius Kircher vorbea de „*mundus subterraneus*”, în același mod vom vorbi nu peste mult de „*astronomia subterranea*”, ale cărei începuturi le avem astăzi în toată dezvoltarea, mulțumită cercetărilor luminoase, ce se fac din toate părțile.

Ar fi natural, ca în cercetările aceste să fie bine reprezentate mai întâiu popoarele cele mai expuse fenomenelor sismice și vulcanice. Lucrul numai în parte este așa. De fapt sunt bine reprezentate Italienii și Japonezii, cari au o gardă respectabilă de sismologi și o mulțime de observatoare. Urmează: Englezii, Francezii, Spaniolii. În schimb, Grecii, Turcii și celelalte popoare balcanice și asiatice nu au aproape nimic. Evident, Români cad în tagma acestora. În tot cuprinsul României nu știu să fie vr'o stațiune sismologică. Noroc cu frumoasele comunicări și statistici ale dlui Hepites, căci am fi aproape nereprezentată și în literatura sismologică. Compatrioții noștri unguri au o stațiune importantă în Budapesta și un sismolog de celebritate mondială:

profesorul Kövesligethy Radó dela universitatea din Pesta.

Nemții, cu răbduria lor fără seamăn, sunt excelent reprezentați și pe acest teren. Profesorul neamț își pune ochelarii pe nas, mănâncă o franzelă și cârnăței de câțiva finici și studiază toată ziua în laboratoare. Nu-i mirare că ajung celebri pe toate terenele. Stațiunea sismologică internațională, care concentrează și prelucră observațiile de pe întreg globul se află în *Strassburg*.

9 Iulie 1912.

Gavril Todica.

INFORMAȚIUNI

Arad, 13 Iulie n. 1912.

Serbările de mâne.

Interesul pentru sborul lui Vlaicu în Arad este enorm. Ne sosesc din toate părțile vești că o mulțime nemaipomenită de oameni vor veni pe mâne la Arad să se delecteze în sborul eroului dela Aspern. Toate ziarele maghiare din Arad aduc articole elogioase pentru d. Aurel Vlaicu numindu-l „eroul văzduhului” și toate recunosc, că fiul țaranului român dela Binținț a câștigat la Viena glorie țării, în care el s'a născut.

Sborul se va începe cam la orele 4 și jumătate așa că vor putea ajunge pe câmpul de sbor chiar și cei ce ar sosi cu trenurile cari intră în gara din Arad pe la orele 4 d. a.

Prețurile de intrare sunt: Loje pentru 4 persoane 40 cor., pentru 6 persoane 50 cor. Loc rezervat 6 cor. Loc I.: 3 cor. Loc II.: 1 coroană.

Solemnitățile împreunate cu punerea pietrii fundamentale pentru noua școală de fete s'au fixat cu următorul program:

1. *Duminică, în 14 Iulie nou, la orele 11 înainte de amiază, după ieșirea din biserică, lumea se întrunește în strada Batthyány, la clădirea consistorului, de unde comitetul „Reuniunii Femeilor Române” și publicul participant pleacă, în frunte cu P. S. Sa episcopul, la locul de zidire.*

2. *Se face sfințirea apei și a locului, prin P. S. Sa episcopul, în calitate și de patron al reuniunii și al școlii.*

3. *Punerea pietrii fundamentale și cuvântarea ocazională a P. S. Sale episcopului, precum și cuvântarea „Reuniunii femeilor române.”*

Repetăm încă odată că toate gurile străzilor cari se deschid înspre câmpul din preajma pădurei Ciala vor fi închise prin cordoane de soldați și polițiști, așa că nu va putea să străbată nimenea până la locul de unde se vor putea vedea atât înălțarea în aer, producțiunile, virajurile măiestre, cât și aterizarea, ceace e farmecul principal al sborurilor. Jur de jur marele câmp va fi încunjurat așisderea de soldați și polițiști și nimenea nu va putea să străbată fără bilet.

Reprezentațiunea artiștilor noștri dramatici.

Seara, la orele 9, în sala hotelului *Crucea-Albă* vor avea loc prestațiunile artistice ale d-soarelor Mărioara G. Dima laureata elevă a conservatorului din București, Aurelia Poparadu, eleva distinsă a aceluiaș conservator, precum și ale d-lor A. P. Bănuț, Const. Calmuschi și Gheorghe Cosma artiști dramatici. *Programul acestor prestațiuni asigură*

publicului o seară de rare delicii și în adevăr ziua aceasta mare pentru aceste ținuturi nu poate fi încoronată mai frumos decât prin aceste prestațiuni ale unor forțe menite să devină și ele tot atâtea vii demonstrațiuni ale nobleței rasei noastre.

Se va juca drama Jertfă de I. G. Miclescu. În această dramă jocul d-soarei Mărioara G. Dima atinge cele mai înalte culmi ale artei.

Se vor juca apoi trei comedii scurte, pline de strălucire, viață și umor. În comedia Pentru mama avem un drăgălaș duett între d-ra M. G. Dima și d. A. P. Bănuț. Va urma splendidă farză Recomandație și de încheiere comedia plină de umor și surprise comice Doi surzi, în care se petrece admirabil.

Atragem din nou atenția publicului asupra acestei manifestații artistice, puse sub auspiciile „Societății pentru fondul de teatru român” și conduse de d-nul Aurel P. Bănuț, directorul artistic al societății.

Bilete de intrare se pot cumpăra la librăria diecezană din Arad și seara la casă. Parchet I: 4 cor. Parchet II: 2. Loc de stat și galerie 1 cor.

Turneul artistic condus de d. A. P. Bănuț

va continua după Arad în următoarele locuri:

Marti 16 Iulie Lipova

Miercuri 17 Iulie Orăștie

Sâmbătă 20 Iulie Sebeș

Duminică 21 Iulie Blaj

Miercuri 24 Iulie Brad

Duminică 28 Iulie Turda.

Din Turda se va continua în comitatele nordice, în 11 August va avea loc o reprezentație în Șimleu.

Aviz.

comunelor din jurul Aradului.

Se dă de știre tuturor celor ce vor veni cu trăsurile mâne la sborul lui Vlaicu, că pe seama trăsurilor căpitanul orașului Arad a în-cuviințat un larg câmp lângă pădurea Ciala (pe drumul către Bodrog). Să fie deci cu toții liniștiți și să nu poarte grija că n'ar avea unde să-și lase în siguranță trăsurile.

Bilete pentru sborul lui A. Vlaicu se găsesc de vânzare în următoarele locuri:

În fața cafenelei „Városi”, în casa cea nouă, de dimineața dela 8 până după amiază la 4, casă specială.

Librăria Weisz Leo, bulevardul Andrassy (lângă bis. rom. cat.)

Tutungeria Bauer Gyula, bulevardul Andrassy (lângă bis. rom. cat.)

Cafeneaua „Royal”, propr. Balázs Antal.

Frații Burza.

Tutungeria Weisz Antoniu (lângă „Victoria”).

Librăria Kerpel Izsó.

Librăria Juhász és Társa.

Gruber István, barbier.

Kánya Géza, ospătar.

Huszerl Mór, tutungerie de specialități.

Librăria Ifj. Klein Mór.

Radu Urs, barbier, str. Deák Ferencz.

Librăria „Tribuna”, str. Deák Ferencz.

Librăria diecezană, str. Deák Ferencz.

Librăria Pichler Sándor, piața Szabadság.

Ungár Ferencz, prăvălie, str. Petőfi nr. 14.

Administrația ziarului „Românul”, str. Zri-nyi nr. 1-a.

Revocarea d-lui Bogdan. Demisia a patru membrii din senatul universitar. În privința conflictului universitar primim știrea că revocarea d-lui Bogdan este fapt împlinit. Ziarele din România au publicat decretul de revocare. De altă parte să anunță demisiunea a patru membrii din senatul universitar în semn de protestare împotriva revocării d-lui Bogdan.

Cu oca
episcop
vre-o
Sa viz
noastre
harnic
on. do
Ioan V
clasele
binevo
nând i
frumo
Impreju
cul băe
pentru
cele ma
tarea ș
pricepu
la exan

ni-se sc
ghiar p
înseriș
mândri
obținut
comisia
nei mag
colegii
Numele
din Căm
Ivan din

Pop, inv
mâne, D
după an
rumbacu
Felic
— N
din Tim
toare gr
nunați. E

Se ca
și mater
școalelor
și rol de
nazial I.

Intâln
biții col
parandia
acesta la
tâlnire p
rog a m
amănunte
da într'un
Vaselian

Ei se
chipuirea
ratul subie
asupra su
discutară,
cord asup
supune de
dref, pe ca
reu în cor
fiindcă în
cel dintâi
el stia de
se putea r
chestionân

Ciudați
neva ar pu
să- cratic
e nalavă
crezut din

Prea S. Sa dl Dr. Miron Cristea în Lugoj.

Cu ocaziunea trecerii Sale spre Ardeal P. S. Sa episcopul Caransebeşului oprindu-se pentru vre-o două ore în Lugoj, a surprins cu înalta Sa vizită clasele IV-VI de băieţi ale şcolii noastre româneşti de acolo de sub conducerea harnicului învăţător dl Constantin Liuba. Prea on. domn G. Popovici şi d. comisar consist. Ioan Vidu ţineau tocmai examenul anual cu clasele numite. P. S. Sa ocupând prezidiul a binevoit a lua parte activă la examinare, punând întrebări felurite elevilor. Răspunsurile frumoase ale băieţilor au plăcut mult P. S. Sale. Imprejurarea că un episcop descinde în mijlocul băieţilor nu se poate din destul aprecia, iar pentru învăţător este o răsplată morală dintre cele mai alese. Notez acestea pentru îmbărbătarea şi răsplătirea stăruinţei îndelungate şi pricepute în educaţia şi instrucţia, ce s'a arătat la examenul acesta.

Omega.

Nouii notari români. Din Becicherecul-mare ni-se scrie: În acest cuib al şovinismului maghiar precum în alţi ani, aşa şi acum am avut înscrise la cursul notarial 3 români. Putem fi mândri că toţi cei trei tineri înscrise la curs au obţinut diploma de notari, deşi au fost priviţi de comisia examinatoare ca nişte duşmani ai naţiunii maghiare şi îngreunaţi cu întrebări, de cari colegii lor maghiari protejaţi nici idee nu aveau. Numele bravilor tineri este: Sabin M. Corcheş din Câmpeni, Pavel Voina din Dicini şi George Ivan din Măcălişte.

P. D.

Cununie D-şoara Aurora Flitter şi d. Traian Pop, învăţător îşi vor serba cununia religioasă mâine, Duminecă, în 1/14 Iulie 1912, la orele 2 după amiază, în biserica greco-catolică din Pombacul-inferior.

Felicitari.

— Nicolae Vaiantiu oficiant la căile ferate din Timişoara şi d-şoara Elena Roja învăţătoare gr. ort. română din Pecica-română cununată. Felicitările noastre.

Se caută un candidat de profesor de fizică şi matematică ca pedagog pentru internatul şcolii medii or. rom. din Braşov, dându-i-se şi rol de profesor. Desluşiri dă profesorul gimnazial I. Petrovici din Braşov.

Întâlnire colegială la 35 de ani. Rog pe iubii colegi încă în viaţă, cari am absolvat preparandia în anul 1877, ca să ne întâlnim în anul acesta la Arad în zilele de sf. Ilie. Ca loc de întâlnire propun sala institutului preparandial. Vă rog a mă înştiinţa, care pe unde vă aflaţi. Alte amănunte cu privire la întâlnirea noastră le voi da într'un număr viitor. Cu dragoste frăţească Vaselion Popoviciu inv. în pens.

Rectificare. În articolul nostru de azi „Conflictele universitare” pag. a 2-a, col. a 2-a rândul al 7-lea de jos rugăm a se ceti: „universităţile din România” în loc de „universităţile din Roma”.

Logodnă. Domnişoara Aurelia Vicaş şi d. Vasili Moody, abs. de teologie din Cosniciul-de-jos logodiţi. Felicitări.

Advocat nou. Primim următoarele: Cu toată onoarea vă aduc la cunoştinţă, că mi-am deschis cancelarie advocaţială în Târgul-Mureşului (Marosvásárhely) strada Kossuth Lajos nr. 16. Cu deosebită stimă Dr. Victor Suciu avocat.

Dramă familiară la telefon. O adevărată frumuseţe din elita oraşului New-York, soţia tânără a unui înalt funcţionar s'a despărţit de viaţă, fiindcă bărbatul pe care-l înselase cu un prieten de casă, nu voia să o ierte cu nici un preţ. Luni de zile tânăra femeie, zdrobită de durere, i-a adresat bărbatului zeci de scrisori stropite cu lacrimi, în cari-l ruga să o ierte şi-i promitea că va deveni cea mai credincioasă soţie. I-a cercetat acasă, i-a căzut în genunchi, toate înzădar. Deunăzi l-a chemat la telefon, şi-a reînnoit rugămintele, a plâns, a invocat dragostea lor mare dela început, bărbatul însă nu se lăsa înduplecat. Li răspundea rece. Cuvintele lui răsunau în urechile ei ca o sentinţă de moarte:

— Nu mai pot fi a ta! M'am logodit cu alta. Lasă-mă 'n pace! Nu mă interesează flecăriile tale. Adio!

— Încă o vorbă! O singură vorbă care sigur te va interesa! Un moment aşteaptă numai, — se ruga cu glas încet femeia.

— Ei, la dracul! Dar lasă-mă odată 'n pace! Ce mi-ai putea tu spune, ca să mă intereseze?

— Ascultă numai! Te voi îndupleca poate să vii chiar să mă vezi, zise femeia, şi în momentul acela o detunătură puternică făcu pe bărbat să sară speriat, galben ca ceara, dela telefon.

Peste 5 minute bărbatul cu inima de piatră stetea frângându-şi mâinile înaintea trupului neînsufleţit al soţiei, pe care acum bucuros ar fi iertat-o, dar era prea târziu. Glonţul îi străbătuse inima înamorată, omorându-o pe loc.

Dare de seamă şi mulţumită publică. Cu ocaziunea Maiului (resp. Iulialului) şcolii române gr. cat. din Făgăraş, aranjat în 25 Iunie a. c. la „Moara de hârtie”, — au binevoit a contribui cu oferte următorii Stm. domni şi doamne:

Ieronim Preda, librar 7 cor., Dr. Andreiu Micu, avocat 2 cor. Demetriu Covăran, Gligor Pop câte 4 cor., Nistor Langa, Traian Hobian, George Recean câte 3 coroane, Nicolae Silagyi,

Leon Aldan, Traian Streza, Nicolae Ciora, Dumitru Mailat, Constantin Alutan, Iosif Crăciun, Ioan Moldovan, Constanţa Măndrean, Vasile Beclerean, Ioan Bălcăcian, George Bălcăcian, Dumitru Bălcăcian, Petru Bălcăcian, Otilia Măndrean, Dumitru Boştean, Pompila Toflea, Constantin Ilerian, Nicolae Teughea, Iohann Welther, Pavel Oltean, Luca Mănişior şi Iosif Gewölb câte 2 cor. Simion Crişianu 1 cor 50 bani, Nicolae Proştean 1 cor 40 bani, Ioan Toflea 1 cor. 20 bani N. Popa Radu, Maria A. Tutoiu, Victor Muntean, Botta Anna, directoară, Aurelia Zoltner, Nicu Stroia şi George Reurean câte 1 coroană, Ana N. Comănariu 80 bani.

În ziua după petrecere au binevoit a mai contribui:

Onor. bancă „Furnica” 6 cor. d-nii Nicolae Popp, capelan 5 cor. Nicolae Burlea 2 cor. Ilariu Debău 2 cor. Eugeniu Pop 4 cor. D-na Paraschiva Peia 1 cor. Ioan Hategan 1 cor. Total 104 coroane 90 bani, la care adăugându-se suma încursă de dela elevii şcolii de cor. 11 şi 60 bani, rezultă o sumă de 116 cor. 50 bani. Subtrăgându-se din suma aceasta spesele avute de 95 cor. 20 bani, rămâne un venit curat de 21 coroane 30 bani. Din venitul curat de 21 cor. 30 bani s'au procurat cărţi pentru biblioteca şcolii gr. cat. din Făgăraş.

Subscrisul îmi împlinesc o plăcută datorie, când în numele şcolii noastre române gr. cat., aduc cele mai călduroase mulţumiri contribuitorilor marimişori şi tuturor celor ce ne-au onorat cu prezenţa la acea festivitate şcolară.

Făgăraş, la 9 Iulie n. 1912.

George Comănariu,
inv. gr. cat.**Cronica feminină****Scoala.**

Neamul nostru poate niciodată n'a avut aşa mare lipsă de şcoală pentru viitoarele mame ca acum, pentru că mai demult nu se puneau aşa mare preţ pe însuşirea ştiinţelor la femei, ci importanţa cea mai mare se da educaţiunii şi cunoştinţelor mai de competenţă pentru căsnicie şi industria de casă.

Educaţiunea fetiţelor de demult, a bunicele noastre era mai simplă dar curat românească — căci pe atunci nu erau aşa multe şcoli străine ca acum.

Azi, când zăvoarele grele de pe uşile şcolilor superioare s'au rupt, când uşile şcolilor mai înalte, a gimnaziului şi a universităţilor s'au deschis şi pentru femei, fetiţele noastre au unde îşi câştiga cunoştinţe frumoase, vaste, — dar nu în limba noastră dulce românească, în limbi străine, aşa că tocmai prin această împrejurare suntem azi mai expuşi ca oricând, ca viitoarele mame române să fie instrăinate de neamul,

FOIŢA ZIARULUI „ROMÂNUL”.**NICOLAE GOGOL****Suflete moarte****(ROMÂN)**

Trad. de Senioz

(119)

— Urmare —

Ei se opriră totuşi, simţind singuri că închipuirea lor îi cam îndepărtase dela adevăratul subiect al deliberaţiunii, ceea ce făcu că asupra subiectului însuşi ei gândiră, gândiră, discutară, disputară, şi în sfârşit căzura de acord asupra unui preliminar consistând în a supune de-adreptul la un interogatoriu pe Nozdref, pe care partida femeiască îl amesteca mereu în coniecţiunile sale particulare. Aceasta fiindcă în adevăr, de oarece Nozdref aruncase cel dintâi vorba cu privire la Suflete moarte, el stia de bună seamă multe împrejurări, şi nu se putea procedea cu mai multă ordine decât chestionându-l înainte de ori care altul.

Ciudaţi oameni şi domni funcţionari! Cineva ar putea, fără să le facă vre-o nedreptate, să-
ratifice mai energic. Ce? ei stiu că Nozdref e nălavă încarnată şi că nu-i nici un cuvânt de crezut din tot ce zice, şi totuşi la el vor recurge

ca să obţină ceva lumină asupra punctului confuz care îi ţine alarmaţi. Totuşi aşa e omul; mulţi inşi nu cred în Dzeu, cari cred cu tărie că a se freca la nas e semn de moarte; ceialtaşi au creştere şi ignoră profund paginile sublime, luminoase, profetice ale aceluia din poezii lor care, la magnificenţa inspiraţiei, ca fi alăturat cea mai frumoasă armonie şi cea mai minunată simplitate: dar îşi fac deliciile din absurdităţile unui pedant de nesuferit de sgârăie hârtie care ia de-a 'ndoasele adevărul şi natura, şi auzi strigând la aceasta: „Iată, iată o adâncă cunoaştere a inimii şi spiritului omenească!”

Se văd apoi şi oameni cari au oroare de medicină şi medicamente vreme de cincizeci şi saizeci de ani, apoi sfârşesc prin a deveni mai slabi decât imbecilul care pune să fie tratat de vre-o babă care întrebuintează cuvinte cabalistice şi scuiare de apă drept în faţă; ori şi mai bine vor născoci inşişi o fiertură de Dzeu ştie ce ierburi pe care şi-o închipuie a fi un leac sigur împotriva boalei, cu rizicul de a o face mortală. Fără îndoială, d-nii funcţionari îşi aveau scuza lor în situaţia în adevăr critică în care se aflau atunci. Un om care se înecă se prinde cu nesăţie de gătejul care pluteşte pe suprafaţa apei; acest gătej, ce e drept, slujeşte de barcă unei insecte cântărind a mia parte dintr'o uncie, pe câtă vreme el, omul, cântă-

reşte o sută cinzeci de lire, de nu chiar două sute; dar nu trebuie calculul acesta. Astfel se îmbulziră domni aceştia asupra ideii de a chestiona pe Nozdref.

Zornic şeful de poliţie scrisese o jovial bilet lui Nozdref zorindu-l să vină la el să petreacă seara împreună, zornic un agent secundar, cu nişte obraji rumeni, un vechiu militar care trăia, servea şi dormea cu cismele lui voinice, fu trimis în grabă cu sabia strânsă la sold pentru mai mare zor. Se ştia unde se poate găsi Nozdref; dar acesta, cu toată reputaţia lui de leneş, era ocupat cu un lucru foarte important din punctul lui de vedere. Eram acum patru zile decând nu ieşise din odaia sa şi decând nu primia pe nimeni înăuntru; îşi primia hrana pe fereastră. Slăbia mereu; era verde măsliniu; dar lucrul ce era o grijă extremă: era vorba de a studia în mai multe duzine de cărţi de joc, nu formatul nici gradul de grosime, cari sunt mereu aceleaşi, ci în desemnul în rosu ori în albastru anumite mici semne cari ar face din fie-care din cărţile studiate prietenul cel mai sigur şi cel mai folositor. Aceasta muncă istovitoare avea să-i mai ia încă vre-o cinsprezece zile, şi el era resemnat în această laborioasă retragere.

(Va urma).

limba, legea și datinele noastre strămoșești și pentru aceasta avem lipsă de școli românești.

Azi, când avem fericirea a asista la punerea pietrei fundamentale a școlii civile de fete din Arad, toată suflarea românească va tresări de bucurie și emoțiune, și fiecare mamă va binecuvânta pe fruntașii neamului nostru cari au lucrat și lucră pentru realizarea acestui ideal, căci mântuirea neamurilor dela peire, precum și înălțarea, progresul și sentimentul național al popoarelor totdeauna din școală a răsărit, și prin mame vrednice a fost păstrat și propovăduit mai departe.

În timpurile grele în care trăim, neamul nostru are lipsă de mame tari în credința strămoșească și în puterea de viață națională. Mame cari se simt românețe să se însuflețească pentru tot ce e românesc, și să iubească graiul dulce al strămoșilor noștri.

Școala civilă de fete din Arad precum și celelalte școli românești astfel de mame trebuie să crească neamului nostru — și astfel de mame vom avea numai atunci, când vom sprijini și ne vom ridica noi singuri școlile noastre românești.

Fie ca punerea pietrei fundamentale a unui focar sfânt să aducă folos și fală neamului nostru și să fie începutul pentru poporul nostru și pentru tot ce este al nostru, ca punând umăr la umăr cu toții să putem vedea triumful lumii peste nepăsarea întunerecului.

Ombra.

PAGINI RASLEȚE.

Papagalul.

(Pentru copii).

A fost odată un cismar răutăcios și bețiv, de care fugea toată lumea, din pricina năravurilor sale, astfel, că, nu-i rămăsese nimeni cu cine să vorbească, decât un papagal cu penele roșii, verzi și galbene. Toate răutățile ce le auzea la cismar, papagalul le zicea la fel, ori de câteori putea să supere pe cineva, astfel că, în toată mahalaua, nimeni nu-l putea suferi.

Intr-o după amiază, pe când cismarul era la cărciumă ca de obicei, papagalul sta pe fereastră și bombărea mereu. În clipa aceea, s'a întâmplat să treacă pe strada aceia Regele, cu mai mulți curteni și papagalul, ridicând capul îl văzu și începu să strige, cum auzise zicând pe stăpânul său:

— Ce urât este Regele! Ce urât este Regele!

Curtenii o cam sfecliseră, dar Regele nu zise nimic; numai când a ajuns la palat, a poruncit scurt:

— Duceți-vă la omul cu papagalul, și împăiați-l!

Porunca fu trecută dela unul la altul, iar în seara aceea, doi îmbalsamatori, cu sculele necesare, bătură la ușa cismarului. Bătură, batură, dar nu răspundea nimeni. Atunci dărâmară ușa și văzură pe cismar dormind în pat, beat.

— Asta este omul ce trebuie să împăiem? întrebă unul.

— Ași! — răspunse celalalt. Trebuie să împăiem o pasăre.

— Ce pasăre!? zise cel dintâi. Porunca zice: „duceți-vă la omul cu papagalul și împăiați-l”. Trebuie să împăiem omul.

— Bine zici: cu porunca Regelui nu este de glumit.

Zis și făcut. Îl deteră jos din pat, și unul luând un burete, începu să-l spele cu apă rece, pe când celalalt se pregătea să-l spintece. Dar când apa rece îl ajunse pe ochi, cismarul se deșteptă și deschizând ochii, zise:

— Cine sunteți voi? Ce vreți?

— Nu vrem nimic, răspune iei, am venit să te împăiem.

— Asta însemnează nimic? Ce, a-ți înebunit? Așteptați cel puțin să mor.

— Ai dreptate, zise primul îmbalsamator, să așteptăm.

— Are dreptate, zise al doilea, porunca Regelui nu este lămurită. Haidem să întrebăm ce să facem.

— Hai să întrebăm ce este de făcut.

Și amândoi plecară cum au venit.

Cismarul, văzându-se gol și ud dela cap la picioare, se năcăji și vrând să-și verse focul pe papagal îl strigă: „Coco”! Dar Coco, de data asta nu răspunse. Auzise ce vorbisera împalsamatorii, văzuse cuțite și scule ciudate, și bănuind că nu mai era de trăit la cismar, sburase pe fereastră.

Lămuririle date împalsamatorilor, au fost: cincizeci de nuiete fiecăruia, ca altădată să învețe să priceapă poruncile Regelui.

În vremea asta papagalul sbura în dreapta și în stânga și mânca cum da Dumnezeu, ba câte odată nu mânca nimic, căci, rămăsese fără stăpân. Intr-o zi îi veni în gând să se ducă la palatul Regelui, să trăiască acolo. Nu-i era teamă c'o să-l recunoască, de oarece toți papagalii seamănă între ei. Zbură întins în vrădinile palatului și se amestecă cu pasările de tot felul ce erau în colivii mari.

Intr-o zi, Regele se plimbla prin grădină, când pasărea palatului îi arătă papagalul cel nou, venit nu se știe de unde. Regelui îi plăcu pasărea aceasta și porunci să i-se ducă în odaia lui.

Când fu în odaia Regelui, Coco, care în timpul celor două luni cât stătuse între pasările palatului învățase o sumedenie de răutăți, începu să strige:

— Măria ta, primul ministru s'a certat cu nevastăsa. Măria ta, fata ministrului cutare are dinți falși.

Regele râdea și petrecea bine cu Coco.

Câte mai știe, papagalul!

Din ziua aceea, Regele poruncise ca în fiecare după amiază să i-se aducă papagalul în odaia sa, și îl asculta bucuros la tot ce zicea.

Intr-o zi, sau din greșeală, sau din adins, papagalul începu să strige cum învățase dela cismar: „Ce urât este Regele! Ce urât este Regele!”

Regele, aducându-și aminte de această vorbă auzită mai de mult, se supără foc și dădu să prinză papagalul, dar acesta de frică sbură. Regele după el să-l prindă: dădu peste un scaun poleit, îl răsturnă, căzu și el lovindu-se cu fruntea de colțul scaunului, i-se făcu un cucui, dar nu-l prinse.

Mai mult mort decât viu, papagalul vru să sboare departe, ca să scape de mânia Regelui, dar de când sta la curte se îngrășase, și nu putea sbura mult; de aceea se înalță numai peste zidul grădinei și năvăli pe fereastră deschisă în palatul alături, în care locuia primul ministru.

Primul ministru tocmai sta la masă cu familia și cu câțiva prieteni; Coco sbură pe masă și începu să strige:

— Ce urât este Regele când se mănăie!

Toți porniră pe răs. Atunci Coco, încurajat, începu să spuie toate răutățile ce auzise la Curte:

— Prințisorul își vără degetele în nas. Regina are dinți negrii și d'aia nu râde nici odată. Regele, când se mănăie, ia pe Regina de păr!

Toți râdeau de să prăpădeau.

Multă vreme papagalul trăi în casa primului ministru, când într-o bună zi, tocmai când primul ministru era la masă, intră pe neașteptate Regele, și cum era îmbrăcat ca ceialalți și nu avea nici sceptru, nici manta, nici coroană pe cap, papagalul nu l'a mai cunoscut și crezând că este vr'un prieten al casei, începu să strige:

— Știți că Regele, înainte de a se culca, bea un pahar de rachiu!

Ministrul îngălbini ca ceara; Regele însă se prefăcu că n'a auzit nimic. Dar a doua zi, ministrul primi din partea Regelui o farfurie mare, plină cu salată făcută cu pătrânjel și cu cucută și un bilețel scurt: „Ori pentru papagal, ori pentru tine. Alege!”

Era ușor de ales, nu este așa copii? Dar papagalul ia-l de unde nu e. Fie pentru-că pricepuse că o făcuse fiartă, fie pentru-că i se făcuse dor de palatul regal, sburase în vrădinile Regelui și se amestecase cu celelalte pasări, fără să fie recunoscut.

Intr-o seară, la sfârșitul unui prânz oficial, la care luase parte toți miniștrii, Regelui îi veni un gust curios: porunci să i-se aducă la masă un papagal, ca să petreacă. Întâmplarea a făcut ca pasărea să prinză tocmai pe Coco.

Coco, îndată ce se văzu în mijlocul mesei, începu să strige: „Regelui îi place să auză vorbind de rău, de curtenii lui!”

Tăcere ca din mormânt. Papagalul, orbit de lumina din salon, a crezut că a greșit, și cum toți tăceau, și-a închipuit că nu este în fața suveranului, și începu să strige: „Ce urât este Regele! Prințisorul își vără degetele în nas! Regina...”

Dar n'a apucat să isprăvească, deoarece Regele întinse mâna, luă un cuțit, și dintr-o lovitură, îi reteză capul.

Atunci, din gâtul papagalului eși un abur roșu, care se făcu verde, pe urmă galben, și din aburul acela apărură un tânăr de vr'o douăzeci de ani.

— Să trăiți, Măria ta zise tânărul închinându-se. Fusesem vrăjît, din pricină că vorbeam de rău de toată lumea, să mă prefac în papagal, până ce un rege îmi va tăia capul.

Regele și miniștrii, rămăseră ca de piatră. Ar îi putut să-i taie capul și lui, dar nu este același lucru să omori o pasăre și un om. Îi porunci numai, să nu se mai vadă nici la Curte, nici în capitala regatului.

Tânărul plecă dela palat, se duse la cismarul limbut și răutăcios, care era demnul său părinte, și dupăce părăsi capitala regatului, se însură, a avut copii cari au sămănat cu tatăl și cu bunicul lor, astfel că nimeni neputând să-i suferă, s'au risipit în lumea întreagă și la rândul lor au avut alți copii.

Când veți auzi pe cineva că spune fără să se gândească răutățile și obrăznicile ce le-a auzit, fără să judece dacă face rău, să știți copii că acel cineva se trage din Coco, care mulți ani a avut sufletul și corpul unui papagal.

Din italienește de I. T. Alian.

POSTA REDACȚIEI

Dlui I. Bechianu (Constanța). Nu știm în ce loc se află o astfel de școală. I-am scris însă dlui Repciuc, inspector al căilor ferate, în gara Ițcani (Bucovina), ca să vă deie informațiile necesare. Scrieți-i și Dv., căci de altfel poate să uite.

Păr. Filip Vuia, preot în Aga. Condițiunile de primire în internatul din Beius, etc. le-am publicat în mod detaliat în ziarul nostru. Dacă l-ați citit cu atenție, de sigur că le-ați aflat și Dv. Căutați-le încă odată în nr.ii trecuți.

Dlui S. Golopentia (Croatia). Articolul Dv. e bun și l-am rezervat pentru ziarul nostru, dar îl vom publica ceva mai târziu, deoarece acum avem imbulzeală de material.

Dlui Dr. Horia Petra-Petrescu (Brașov). V'am împlinit dorința și am făcut corectura cu băgare de seamă. Monografia „R. June” o va desface dl Ionel Tilea (Sibiu, Schulgasse 8). Deocamdată poți comanda un exemplar și dela admin. noastră, trimițând și porto.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărșăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura „Ingrijirea Copiilor” se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

„ORISANA” Institut de credit și economii societate pe acții
în Brad.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de practicant la filiala institutului „Crisana” din Gurahont (comit. Aradului) să publică concurs cu termen până la 28 Iulie st. n. 1912.

Beneficiile împreună cu acest post sunt: salar anual 1100 cor., 15% adaus de scumpete după salar și tantiemă statutară (circa 180 cor.)

Dela reflectanți se cere, ca să documenteze, că au absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, că posedă limba maghiară, eventual și cea germană, în scris și vorbit și că au praxă de bancă suficientă pentru licidatură. Cei eliberați de serviciul militar activ vor fi preferați.

Cererile dimpreună cu atestatele în original sau copie legalizată sunt a se înainta la direcțiunea institutului în Brad, iar postul este a se ocupa imediat după alegere, cel mai târziu însă la 15 August st. n. 1912.

Directiunea.

2 băieți

absolvenți de 1—2 cl. gimnaziale ori civile se primesc imediat în prăvălia subscrisului ca practicant. A se adresa lui

Ioan D. Bărsan, comerciant
Szelistye (Szabben m.)

MAGAZIN IEFTIN

Nouă prăvălie de modă pentru femei.

Aduc la cunoștința on. mei foști mușterii și on. public, că am deschis

magazin de stofărie, mărunțișuri și de modă pt. femei în Arad, strada Lázár Vilmos. (Vis-à-vis de farmacia Földes.)

On. public în interesul său să binevoiască cât mai curând a se convinge, fără obligamentului de a cumpăra, despre prețurile mele totdeauna moderate.

1 m. grenadin dela 70 fl. în sus.
Pânză englezescă dela 56 fl. în sus.
Madelra, brodată dela 70 fl. în sus.
Batist de mătăsa, în color, dela 78 fl. în sus.
Cartoane dela 45 fl. în sus.
Stofe dela 96 fleri în sus.
Mătăsuri în orice culoare dela 86 fl. în sus.
3 părechi de ciorapi pentru bărbați 1 cor. 10 fl.
Rugând binevoitorul sprijin, sunt cu deosebită stimă:

SZEGFÜ MANÓ és T-sa.

Nr. 42/1912.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea bisericii gr.-cat. din Bociu (Boes) com. Cluj, prin aceasta se reaceară să-și înainteze ofertele în seris însoțite de cauțiunea de 3200 cor., adevă (trei mii două sute coroane) la Oficiul parohial gr.-cat. din Boes p. u. Nagykalota, cel mult până la 25 Iulie st. n. 1912 orele 10 din zi.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul. Se pot studia zilnic la oficiul parohial numit între orele 8—12 din zi, până în ziua lițitării ce se va ținea în 1 August 1912 la 11 ore a. m.

Bociu, la 9 Iulie 1912.

Petru Agrișianu,
preot gr.-cat.

Gavril Tovacan,
cantor prim.

Noutăți igienice de gumă și bășică de pește.

Specialitate preservativă fabricat veritabil francez și american în pachete originale.

Recomandată de medicii!

Garantă.

Nou! „Fatime” I și II calit. Prețul 1 — duzină 6 și 8 coroane. — „Semiramis” I și II calit. Prețul — duzină 10 și 12 coroane. —

Ambele feluri de preservative sunt cele mai excelente produse din această specialitate și se pot procura exeluciv la mine.

NOU! „Auto vaginal spray” **NOU!**

Cel mai sigur și mai practic mijloc de prezervare a veacului nostru. Prețul per bucată 15 cor.

Se trimete direct prin fabrica de instrumente medicale și articole de gumă

KELETI I. Budapest, IV.,

Koronaherceg - utca 17. Prov.

Cereți gratuit și francat preafinteresantul meu cel mai nou preț curent ilustrat cu peste 8000 de ilustrațiuni.

Fondat 1878.

Telefon 13—76

Mijlocitorii se caută în fiecare oraș cu proviziune considerabilă.

Dacă țți asudă picioarele întrebunțează renumita

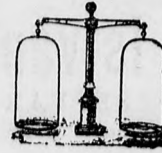
„Cremă de piu a lui ERÉNYI”

1 borcan mare . . . 1 cor.
1 borcan mic . . . 60 fl.

Se poate cumpăra în toate drogheriile, prăvăliile de galduterii și ghetete și în toate bărbierii, precum și dela preparatorul

TIVADAR ERÉNYI

ARAD, Strada Aulich Lajos n-rul 20.

În lucrătorea electrotehnică și mecanică și Institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chemice-fizice, monometre și executarea brevetelor. Cântare de precizie pentru formațiuni, drogerii și aurari. Instalări de lumină și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

În atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT

ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștițez pe on. public, că

în bransa arhitectonică

execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comandă primesc atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.

CZIGLER ȘI MOLNÁR

PICTORI DE ODĂ ȘI VĂPSITORI.

ARAD, strada Kossuth n-rul 38.

Telefon 844.

Preluăm în loc și în provincie totfelul de lucrări în stil românesc, dela executările cele mai simple până la cele
::: mai împodobite. :::

ATELIERUL DENTISTIC

mi-l-am mutat din Strada Forray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și
::: nu se frâng. :::

Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. BERTALAN KURZER și
ERNŐ VIDOR de Márta.

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVAROS
str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),
fabricant de trăsuri și autocaroserie
: furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-
melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite.
Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotarie și de lustruit.

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
Hermannsplatz 8, etajul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

CUCHT HUGO
mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becher 6.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat.
MAȘINI de cusut PHÖNIX și NANMANN, biciclete STYRIA și WAFFENRAD toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine.

ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat.
IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

CICLETE

renume mondial:

THE CHAMPION și PREMIER

cu osie campanilă, roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cu precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körút 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körút 6.
Catalogul de lux 1000 cu de chipuri se trimite gratuit.

Numărul telefonului 23.

Ujj Janos,

stabiliment industrial de cement,
în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.
(Aradmégye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj, plăci de marmură artificială, terrazzo și mozaic, columne, scări, lavițe, cărămizi, țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub sobe, vălaie de ori-ce lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și proiecte de cheltuieli și planuri pentru poduri de beton cu construcție de fer și pentru betonizarea trotoarelor.

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

∴ Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :
Fondat la 1840.
Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

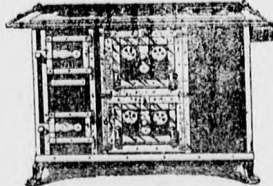
ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 387 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curențe ilustrate trimit gratuit.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sirmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherturi), cuplorase la ungher. Fabrică totfelul de garduri din sirmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu coșturi sau argint viu, țesături de rabbit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trăsție împletită pentru plafond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (sparherturi) dela executarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimite gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

„HUNGARIA”

bancă de asigurare soc. pe acții.

Capital societar: 6.000,000 cor.

Efectuește

Asigurări în contra focului, asigurări pe viață, în cazuri de accidente și pe cauțiuni, asigurări în contra spargerilor, în contra grindinei, asigurarea vitelor cu prețuri foarte ieftine și pe lângă condițiuni foarte bune și favorabile ::

Membrii societăților agronomice au un favor de 20% după asigurările lor în contra focului.

!! Afară de cartel !!

Birou: Arad, strada Atzél Péter nr. 1.
(In edificiul băncii „Aradi Első Takarékpénztár”).

Se caută agenți pentru Arad și provincie precum și pentru comitatele Arad, Cianad și Hunedoara.

Arme de vânătoare

sistem Novotny,

Revolvere

sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Florbete și pistoale, gramofone de tot soiul, viole, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, armonice. Binoeluri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, călăre, cuptoare, aparate moderne de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jante de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY”

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

Credit pe ipotecă, pe cambii și pentru ofi:
: cianți mijlocește :

HERZOG SÁNDOR

ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârziuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

**Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

**Farmacia
ROZSNYAY M.
A R A D.**

„Someșana”,

Institut de credit și economii, societate pe acții în D. S. —
Filială în Neamău-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă . . . . . „ 180000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe loccard, etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5 procente interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește 5 procente și jum. la sută interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poșta, spre care seop la cerere se trimite cheque-uri postali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o

Direcțiunea.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezamintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fina anului 1912.	K.	5,003.540 78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801 12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	{ foc	119,830.992—
	{ viață	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20. — Telefon nrul 502. —

Mare deposit de revizite de scris și cărți literare.

Ilustrate dela balul costumat din Arad, bucata
24 fil, 12 buc Cor. 2'50 plus porto postal;

Guy de Maupassant, Inima noastră. Roman Trad.
de I. C. Apostol. Prețul Cor. 2'—.

Almanachul Societății scriitorilor români pe 1912
Ediție populară Cor. 1'50 ediție de lux 2'50.

A. Vlahuță La gura sobei. Prețul Cor. 2'50.

Dr. Onisifor Ghibu, Școala românească din Ungaria
în anul 911 à 50 fil.

S. Mehedinți, Către noua generație à cor. 1'50 plus
10 fil. porto;

Spiridon Popescu, Zori de Inie. Nuvele și schițe à
cor. 2 plus 10 fil. porto;

Leon Tolstoi, Război și Pace roman istoric trad. de
Adrian Corbul vol. I cor. 1'50, vol. II 1'20;

Lazăr Șaineanu, Dicționar universal al limbei ro-
mâne ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită.
Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini)
cor. 8 plus porto;

D. Anghel, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto;

I. Agârbiceanu, În intinerie nuvele à cor. 2 plus
20 fil. porto;

Caton Theodorian, La masa calcului. Nuvele și
schițe à cor. 1'50 plus 10 fil. porto;

Virgil Caraiivan, Basmе și legende străine. Tradu-
ceri din folklorul lumii à cor. 1'25 plus 10 fil.
porto;

Cincinat Pavelescu, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto;

C. Collodi, Pățaniile lui Tândărică. (Povestea unei
păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din ita-
lienește de A. Buzescu à cor. 1'50 plus 20 fil.
porto;

Hai să rîdem! Almanachul revistei „Minerva” à cor.
1 plus 10 fil. porto;

Constantin Savu, Dor și iubire. Colecțiune de cân-
tece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2'50;

Toodor Romul Popescu, Din Carpați à cor. 1'50; Prin
Turnu Roșu spre România à Cor 1'20.

I. Scarlatescu, Poeme românești: Pentru voce și piano à
cor. 5.

A. Bena, Nu m'abandona. Romantă pentru voce și piano
à cor. 1'20; Sboar'al nopții negru flutur. Romantă pen-
tru voce și piano à cor. 1'50.

N. Zaharia, Mihai Eminescu. Viața și Opera sa. à Cor.
3 plus 20 fil. porto.

I. Novicow, Emanciparea femeii. Studiu sociologic. Tradus
de Bogdan I. Goilav. à Cor. 2 plus 20 fil. porto.

Alexandru Ciura, Foiletoane à Cor. 1'60 plus 20 fil. porto.
Domnia și detronarea lui Cuza Vodă. à Cor. 0'80 plus
5 fil. porto.

Amintirile unui fost prefect din timpul răscoalelor. à
80 fil. plus 5 fil. porto.

C. Negruzzi, Teatru. à Cor. 1'50 plus 10 fil. porto.

Cezar Al. T. Stoika, Fiori de primăvară Poezii à Cor. 1
plus 5 fil. porto.

Al. Ivan Constantinov, Bai-Ganciu sau minunate povești
despre un bulgar din zilele noastre à 60 fil. plus 5 fil.
porto.

Guy de Maupassant, Petru și Ioan. Trad. de N. N.
Beldiceanu à 1 cor. plus 5 f. porto.

Alexandru Davila, Vlaicu Voda, dramă în 5 acte,
în versuri à 80 fil. plus 5 porto.

Ion Dragoslav, Povestiri alese à 55 fil. plus 5 porto.

Mihail Kogălniceanu, Iluzii pierdute, schițe à 30 fil.
plus 5 porto.

Ivan Turgenieff, Hangiul Faust à 75 fil. plus 5 poro.

Matilde Serao, Mama vitregă à 75 fil. plus 5 porto.

A. Fogazzaro, Dragostea unui rege à 75 fil. plus 5 p.

Iules Payot, Educația voinței 2 cor. Trad. de N.
Pandeleu.

Vasile Pop, Iubirea e biruitoare à 2 cor. pl. 20 p.

M. Sadoveanu, Floare ofilită, roman. Ediția II-a à
2 cor. plus 20 fil. porto.

C. Dobrogeanu-Gherea, Neoiobăgia. Studiu econo-
mico-sociologic al problemei noastre agrare à 3.50
cor. plus 30 fil. porto.

Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru
ridicarea poporului 2 cor.

Iosif Popu, Conceptul juridic de națiune — națio-
nalitate în Ungaria à cor. 2 plus 10 fil. porto.

Octav Minar, Cum a iubit Eminescu. Pagini intine.
(Amintiri, scrisori și poezii inedite) à 60 fil. pl. 5 p.

Guy de Maupassant, Dolofana. Trad. de A. Măndru
à 30 fil. plus 5 porto.

Edgard Allan Poe, Nuvele extraordinare. Trad. de
B. Constantinescu à 80 fil. plus 10 porto.

N. V. Gogol, Taras Bulba. Traducere à 55 fil. pl. 5 p.

Rudolf von Gottschall, Trădătorul. Trad. de A.
Frunzescu, à 30 fil. plus 5 porto.

Biblioteca Flacăra. Prețul unui număr 80 fil. pl. 5 p.

Nr. 1. Princesa Elena de Racoviță. Furiile amorului

Nr. 2. Memoriile lui Napoleon. Ediția II-a.

Nr. 3. De pe tron la eșafod. Tragicul roman al
reginei Maria Antoaneta.

Nr. 4. O dramă sub Napoleon. Conan Doyle.

Nr. 5. Tragedia dela Mayerling. Romanul arhiduce-
lui Rudolf și al baronei Vecera.

Maria Cioban, Doina. (Legendă) à 30 fil. plus 5 p.

Victor Eftimiu, Poemele singurătății à 2 cor. plus
20 fil. porto.

I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica
română după documente à 60 bani plus 5 b. porto.

T. Popovici prof. de muzică. Carte de cântece pen-
tru școlile primare, gimnaziu inferior, școlile
reale, civile și preparandii. Partea I. 60 fil., partea
II. 1 cor. plus 40 fil. porto.

N. Jorga, Ceva despre Ardealul românesc și viața
culturală românească de astăzi. Prețul 60 fil. pl. 5 p.

Conan Doyle, Duett. Roman tradus de dr. Victor
Onișor à 1.60 cor. plus 10 fil. porto.

Dr. Victor Onișor, Legiuirea țării noastre. Cuno-
ștințe de drept constituțional à 1 cor. plus 5 fil p.

Dimitrie Onciul, Din istoria României à 95 fil. plus
10 fil. porto.

N. Zaharia, Tipuri sociale. Prețul 1.50 cor., ediția
de lux 2.50 cor.

Constantin I. A. Nottară, De dincolo de moarte
3 cor. plus 20 fil. porto.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt facute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEREN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Lázár Vilmos nr. 2.** Telefon nr. 850.

„RADIÁL”

societate pe acții pentru construirea de mori. (Malomépítészeti részv. társaság.)

Adresa telegrafică: Radiale Budapest. **Budapest, VI., Szabolcs-utca 6. SZ.** Telefon: 125—23.

Pe baza celor mai bune recomandări dela morile ungurești austriace și streine, precum și în baza multelor referențe

Recomandăm:

Sitele-Radial, model 1911,

cari se află de potrivite la

ori-ce măcinat și acoardă multe avantaje

prin faptul că se poate regula după plac, pentru diferite trebuințe. — Catalog și deslușiri gratuit.

Expediție repede!

Mașini, piese pentru mașini, garnituri complete pentru mori și hambare, mașini pentru curățirea acestora, mașini de transport precum și garnituri de transmisie a energiei.